

Høgskolen i **Hedmark**

Campus Rena

Avdeling for økonomi og ledelse

BACHELOROPPGAVE

Boligsparing for Ungdom

Økonomiske faktorerens påvirkning på studenters sparing

Housing Savings for Youth

Economic factors impact on students' savings

Bachelor i økonomi og administrasjon

15 studiepoeng

Zhian Faramarzi og Morten Slette

Våren 2015

Samtykker til utlån hos høgskolebiblioteket

JA X NEI

Samtykker til tilgjengeliggjøring i digitalt arkiv Brage

JA X NEI

SAMMENDRAG

Denne oppgaven tar for seg Boligsparing for Ungdom (BSU) og ser på effekten av ulike økonomiske faktorer opp mot sparing i BSU. Vi bruker beløp spart i BSU som et mål på studenters sparing og forsøker ved hjelp av statistiske analyser å kartlegge årsak-effekt-sammenhenger. På bakgrunn av dette utformet vi følgende problemstilling: «*Hvordan påvirker ulike økonomiske faktorer sparing i BSU for studenter ved Høgskolen i Hedmark?*»

Konsumentteorien og vinklinger fra John Maynard Keynes og Francisco Modigliani var utgangspunktet for utforming av problemstillingen. Ved hjelp av utvalgt teori og egne antakelser, utarbeidet vi én hypotese innenfor hver av de økonomiske faktorene; inntekt, forbruk, lån og foreldrestøtte.

For å besvare hypotesene og problemstillingen, benyttes en kvantitativ tilnærming i form av et spørreskjema som ble gjort tilgjengelig på sosiale medier. Vi var opptatt av å få inn respondenter som oppfylte gitte kriterier, derfor ble spørreskjemaet publisert i lukkede studentgrupper tilknyttet campus Rena og Elverum, som er oppgavens utvalg.

Opgavens analyse tar for seg hypotesetesting som gir grunnlag for å finne ut om det statistisk signifikant sammenheng mellom hver enkelt faktor opp mot beløp spart i BSU. Resultatet av analysen viser at vi får støtte for to av fire hypoteser, lån og foreldrestøtte. Videre diskuterer vi funnene og ser de i sammenheng med teorien, samt antar eventuelle årsaker til utfallet.

For å måle hvor pålitelig og gyldig oppgaven er vil det avslutningsvis bli gitt en kritisk vurdering av eget arbeidet. Forslag til videre forskning rundt temaet BSU er også gitt.

ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT)

This paper focuses on Housing Savings for Youth (BSU) and looks at the impact of different economic factors towards savings in BSU. We use the amount saved in BSU as a measure of students' savings and statistical analysis to identify cause-effect-relationships. On this basis, our main research question is: "*How do different economic factors affect the savings in BSU for students at Hedmark University College?*"

The consumer demand theory and perspectives from John Maynard Keynes and Francisco Modigliani were the starting point for the design of this research question. Using selected theory and our own assumptions, we developed one hypothesis for each of the economic factors; income, consumption, loans and parental support.

To answer the hypotheses and the main research question, we used a quantitative approach distributing a target survey via social media. The survey was distributed and responses collected for student groups online, affiliated to campus Rena and Elverum, who are within the targeted criteria.

Hypothesis testing provides the basis for the statistically significant association; each factor is validated against the amount saved in BSU. The result of the analysis supports 2 of our 4 hypotheses; loans and parental support. Furthermore, we discuss the results and look at the findings in context of the theory and our own assumptions.

To measure the reliability and validity of this paper, we will give a critical evaluation of our work. Additional suggestions for further research on BSU are given.

FORORD

Bacheloroppgaven markerer en avsluttende del av vårt treårige studium i økonomi og administrasjon ved Høgskolen i Hedmark, campus Rena

I arbeidet med å velge tema, var vi begge interessert i å skrive om Boligsparing for Ungdom, da det er en mye omtalt spareform som vi begge benytter oss av. Tidligere forskning som er blitt gjort rundt temaet BSU er i hovedsak ren statistikk utført av Statistisk Sentralbyrå, TNS Gallup og lignende institutter. Vi fant tidligere studentoppgaver som tok for seg sparing på generell basis, men ingen hvor fokuset var rettet mot spareformen BSU. Dette bidro sterkt til at vi ønsket å undersøke temaet.

Som økonomistudenter har det vært både lærerikt og spennende å jobbe med denne oppgaven da vi har benyttet oss av ulike fagområder, spesielt fag som mikro- og makroøkonomi og samfunnsvitenskapelig metode. Siden BSU er en særnorsk ordning, har det også vært krevende å finne teorier som passet oppgaven.

Fra Høgskolen i Hedmark vil vi takke vår veileder, Per Sjøberg, for konstruktive tilbakemeldinger underveis. Vi vil også takke Høgskolens bibliotekarer for innhenting av relevant litteratur, samt rette en takk til Elin Halvorsen ved SSB for gode innspill tidlig i oppgaven. Til slutt vil vi takke venner og bekjente for korrekturlesing.

Rena, 04.05.2015

Zhian Faramarzi

Morten Slette

INNHOLDSFORTEGNELSE

SAMMENDRAG	1
ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT).....	2
FORORD.....	3
FIGURLISTE	6
TABELLISTE	6
DIAGRAMLISTE	6
1. INNLEDNING	7
1.2 Problemstilling	7
1.2 Oppgavens struktur og avgrensninger	7
2. BSU.....	8
3. TEORI.....	10
3.1 Konsumentteori	10
3.1.2 Moderne mikroøkonomi.....	10
3.1.3 Keynes teori.....	13
3.1.4 Annen konsumentteori.....	13
3.1.5 Prokrastinering	14
4. ØKONOMISKE FAKTORER	16
4.1 Avhengig variabel	16
4.1.1 Sparing i BSU.....	16
4.2. Uavhengige variabler.....	17
4.2.1inntekt.....	17
4.2.2 Forbruk	18
4.2.3 Lån.....	18
4.2.4 Foreldrestøtte.....	19
5. METODE.....	21
5.1 Valg av metode og forskningsdesign	21
5.2 Populasjon, utvalg og enheter.....	22
5.3 Datainnsamling.....	23
5.3.1 Utforming av spørreskjema	23
5.3.1.1 Generelle variabler	23
5.3.1.2 Avhengig variabel	23
5.3.1.3 Uavhengige variabler.....	24
5.4 Konseptuell modell.....	26
5.5 Analyseteknikker.....	27
5.5.1 Bivariat analyse	27

5.5.2 Regresjonsanalyse	28
6. ANALYSE.....	29
6.1 Bakgrunnsdata	29
6.2 Sparing i BSU.....	30
6.3 Hypotese 1	32
6.4 Hypotese 2.....	35
6.5 Hypotese 3.....	39
6.6 Hypotese 4.....	43
7. DISKUSJON AV ANALYSEN	47
7.1. Hypotese 1	47
7.2. Hypotese 2.....	47
7.3 Hypotese 3.....	48
7.4 Hypotese 4.....	48
8. KONKLUSJON	50
9. UNDERSØKELSENS RELIABILITET, VALIDITET OG FEILKILDE	51
10. VIDERE ARBEID.....	53
11. LITTERATURLISTE.....	54
12. VEDLEGG.....	56
Vedlegg 1: Spørreskjema	56
Vedlegg 2: Generelle bakgrunnsvariabler	64
Vedlegg 3: Sparing.....	65
Vedlegg 4: Forbruk	66
Vedlegg 5: Lån	69
Vedlegg 6: Foreldrestøtte	69
Vedlegg 7: Kji-kvadratfordeling	70

FIGURLISTE

Figur 1: Den intertemporale budsjettkurven	11
Figur 2: Virkningen av en renteendring	12
Figur 3: Renteendring - virkninger for en sparer	12
Figur 4: Totalt innestående på spareordningen	17
Figur 5: Forskningsprosessen.....	21
Figur 6: Konseptuell modell.....	26
Figur 7: Er du student?	29
Figur 8: Aldersfordeling	29
Figur 9: Årsaker til sparing i BSU	30
Figur 10: Hyppighet på sparing i BSU	31
Figur 11: Beløp spart i BSU, 2014	31
Figur 12: Støtte fra Lånekassen.....	32
Figur 13 - Er du i arbeid?	33
Figur 14: Brutto arbeidsinntekt, 2014	33
Figur 15: Husleiekostnad	36
Figur 16: Totalkostnad, eks husleiekostnad	37
Figur 17: Lån, eks. lånekassen	39
Figur 18: Lånets størrelse	40
Figur 19: Økonomisk støtte fra foreldre/foresatte.....	43

TABELLISTE

Tabell 1 - Foreldrehjelp – aldersfordelt.....	19
Tabell 2: Brutto arbeidsinntekt og beløp spart i BSU	34
Tabell 3: Hypotesetesting av inntekt og beløp spart i BSU	35
Tabell 4: Totalforbruk og beløp spart i BSU.....	37
Tabell 5: Hypotesetesting av totalforbruk og beløp spart i BSU	39
Tabell 6: Lånebeløp og beløp spart i BSU, NR. 1.....	40
Tabell 7: Hypotesetesting av lånebeløp og beløp spart i BSU, NR. 1	41
Tabell 8: Lånebeløp og beløp spart i BSU, NR.2.....	42
Tabell 9: Hypotesetesting av lånebeløp og beløp spart i BSU, NR.2	42
Tabell 10: Foreldrestøtte og beløp spart i BSU, NR. 1	43
Tabell 11: Hypotesetesting foreldrestøtte og beløp spart i BSU, NR. 1	45
Tabell 12: Foreldrestøtte og beløp spart i BSU, NR. 2	45
Tabell 13: Hypotesetesting av foreldrestøtte og beløp spart i BSU, NR. 2.....	46

DIAGRAMLISTE

Spredningsdiagram 1: Brutto arbeidsinntekt og beløp spart i BSU	35
Spredningsdiagram 2: Totalforbruk og beløp spart i BSU.....	38
Spredningsdiagram 3: Lånebeløp og beløp spart i BSU	41
Spredningsdiagram 4: Foreldrestøtte og beløp spart i BSU	44

1. INNLEDNING

Boligsparing for ungdom (BSU) er en av de vanligste spareformene for unge mellom 18-33 år. Tall fra Finans Norge (2013) viser at hele 64 % i denne aldersgruppen benyttet seg av ordningen. Studiet tar for seg studenters sparing i BSU. Sparing er det beløpet som er igjen av disponibel inntekt fratrukket forbruk. Hvordan en student velger å disponere inntekten mellom konsum og sparing, avhenger følgelig på størrelsen på både inntekt og konsum, men også av en students preferanser og holdninger.

1.2 Problemstilling

Selv om preferanser og holdninger spiller en viktig rolle for en students sparing, er vi interessert i å undersøke om det finnes andre faktorer som kan ha en påvirkning. Vi har derfor utarbeidet følgende problemstilling: «*Hvordan påvirker ulike økonomiske faktorer sparing i BSU for studenter ved Høgskolen i Hedmark?*».

Ulike økonomiske faktorer vil i denne sammenhengen være de faktorene som vi antar har stor effekt på sparing i BSU. Vi har derfor valgt å fokusere på fire faktorer, henholdsvis inntekt, forbruk, lån og foreldrestøtte. Inntekt og forbruk er valgt fordi sparing blir definert som det relative forholdet mellom disse. Videre antas det at lån reduserer muligheten for å spare, mens økonomisk støtte fra foreldre/foresatte kan øke mulighetsområdet for sparing.

1.2 Oppgavens struktur og avgrensninger

Oppgaven undersøker studenter i aldersgruppen 18-33 år ved Høgskolen i Hedmark, hvor vi har avgrenset utvalget til to av fire campuser, Campus Rena og Elverum.

For å få en bedre forståelse av temaet som studeres, tar vi først for oss relevant teori, deretter ser vi nærmere på våre fire økonomiske faktorer. Med utgangspunkt i teori og faktorene, utarbeides det hypoteser som skal kunne besvare problemstillingen.

Del 5 av oppgaven tar for seg hvilke metoder som tas i bruk for å kunne besvare hypotesene. Vi analyserer empirisk data som er samlet inn ved hjelp av en spørreundersøkelse utgitt til studentene som kartlegger hver enkelt faktor. Dette for å se om vi finner en årsak – effekt – sammenheng mellom valgte faktorer og sparing i BSU. I siste del av oppgaven diskuterer vi resultatene ved å trekke inn teori og egne antakelser, før vi gir en konklusjon. Avslutningsvis vil det også bli gitt en kritisk vurdering av arbeidet, samt forslag til videre forskning rundt spareformen BSU.

2. BSU

Boligsparing for ungdom, heretter BSU, er en spareordning for ungdom mellom 13-33 år. Vi velger kun å fokusere på aldersgruppen 18-33 år da det er studenter som undersøkes i videre arbeid.

Spareformen er en skatteincentivert sparing innført av regjeringen, som skal stimulere til økt sparing, som igjen fører til større økonomisk trygghet. Ordningen fungerer på den måten at en oppretter en BSU-konto hos en valgfri bank. Deretter er det mulig å spare inntil 25 000 kr hvert år frem til en fyller 33 år. Taket på BSU-kontoen er 200 000, det betyr at maksimalt innestående beløp er 200 000 kroner eksklusiv renter (Lovdata, 2015).

BSU-avtalen kan kun opprettes en gang, det vil si at hvis en person velger å avslutte sin BSU-konto, vil ikke denne person få lov til å opprette en ny, noen gang. Velger en å bruke oppspart BSU-beløp på noe annet enn boligrelatert kan vedkommende risikere å måtte betale tilbake hele skattefradraget, potensielt 40 000 kroner. En person står fritt til å velge hvilken bank en ønsker å ha BSU-konto hos, uavhengig av hvor den opprettes. Eksempelvis kan en person opprette BSU hos Nordea, står samme person fritt til å bytte bank såfremt hele beløpet blir direkte overført.

Hovedtrekkene ved BSU:

- BSU-avtalen kan kun opprettes én gang, men fritt flyttes fra en bank til en annen.
- Maksimalt årlig innskudd: 25 000 kroner
- Maksimalt innestående, tak: 200 000 kroner
- Maksimalt årlig skattefradrag: 5000 kroner
- Relativt høy rente

Det kan gis opptil 20 % årlig skattefradrag, altså 5000 kroner. Skattefradraget gis i skatt på inntekt eller på trygden. For at en skal få dette skattefradraget, må skattbar inntekt være stor nok. I 2014 var denne på 61 000 kroner, mens den i 2015 blir oppjustert til 71 000 kroner grunnet en økning i frikortgrensen fra 40 000 til 50 000 kroner.(Finans Norge, 2014).

Inntekten en student får fra lånekassen regnes derfor ikke som skattbar inntekt.

Noen banker har innført BSU 2.0, som i prinsippet har samme vilkår bortsett fra muligheten til skattefradrag. Samlet tak på begge konti er 300 000 kroner, det betyr 200 000 kroner på vanlig BSU og et valgfritt tillegg på opptil 100 000 kroner i BSU 2.0. Blant banker som har innført ordningen BSU 2.0, er Norges største finanskonsern, DNB.

Denne oppgaven tar for seg den ordinære BSU-ordningen.

3. TEORI

Denne delen av oppgaven tar for seg teori som gir bedre forutsetninger for å belyse problemstillingen. Fokuset retter seg mot konsumentteorien i form av moderne mikroøkonomi, samt perspektiver fra både John Maynard Keynes og Franco Modigliani som er to kjente økonomer innenfor inntekt, konsum og sparing.

Forholdet mellom konsum og sparing varierer. Teori om prokrastinering omhandler utsettelsesatferd, og går i kjernen på hvorfor valget mellom konsum og sparing varierer fra person til person.

3.1 Konsumentteori

3.1.2 Moderne mikroøkonomi

En kan formulere modellen for konsumentens tilpasning slik at den egner seg for drøfting av sparebeslutninger. Denne tilnærmingen viser hvordan konsumenten fordeler forbruket over tid, ikke hvordan inntekten fordeles over ulike typer forbruk (Riis & Moen, 2012, s.108).

Videre opereres det med to perioder. Periode 1 ”i dag” og periode 2 ”framtiden”.

Mulighetsområdet for konsum:

m_1 = inntekt i periode 1, denne inntekten kan fordeles mellom konsum i dag, som koster p_1x_1 , og sparing, s . Er tallet negativt, betyr det at konsumenten låner. Det gir oss følgende formel:

$$\text{Formel 1: } p_1x_1 = m_1 - s$$

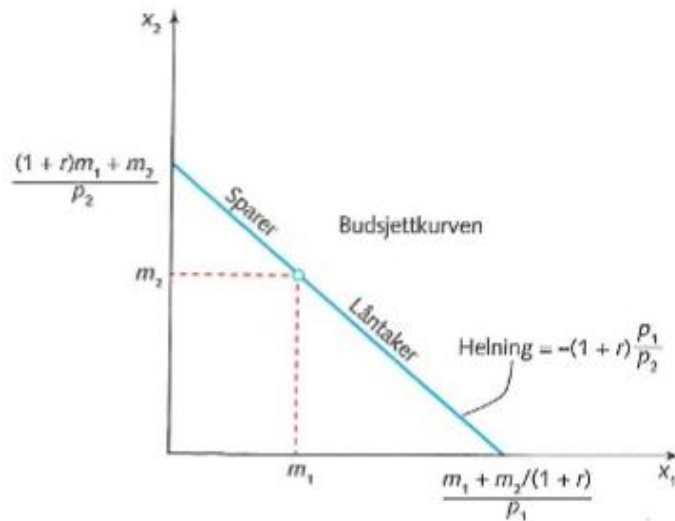
Venstresiden er forbruksutgiften i dag, som er det samme som inntekt minus det som konsumenten legger av til sparing. Konsumenten/individet får avkastning på sparingen i form av renter. I periode 2 kan individet konsumere inntekten i perioden 2, i tillegg til oppstart beløp i periode 1, inklusiv renteinntekter. Dette gir følgende formel for periode 2:

$$\text{Formel 2: } p_2x_2 = m_2 + (1 + r)s$$

Deles dette uttrykket med $1+r$, deretter summerer venstresidene i formel 1 og 2, samt gjør likeledes med høyresidene, får vi uttrykket for budsjettkurven (formel 3) på lang sikt (uttrykket er i nåverdi-form).

$$\text{Formel 3: } p_1x_1 + \frac{p_2x_2}{1+r} = m_1 + \frac{m_2}{1+r}$$

Formel 3 kan skrives om, for så å sette budsjettkurven inn i et x_2, x_1 - diagram:

Figur 1: Den intertemporale budsjettkurven
Kilde: Riis, C., & Moen, E.R., (2012, s. 109)

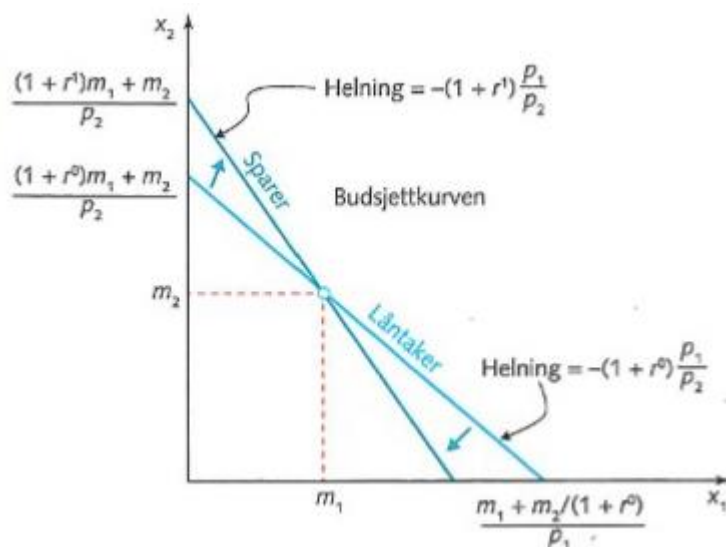
Skjæringspunktet på x_2 -aksen viser tilpasningen hvor individet bruker hele inntekten på konsum i periode 2, det vil si både inntekten i perioden 2 og i periode 1, pluss renteinntektene fra periode 1.

Skjæringspunktet på x_1 -aksen er et punkt som viser hvor individet bruker hele inntekten, det vil si inntekten i periode 1 og inntekten i periode 2. Siden individet ikke har mottatt inntekten for periode 2 enda, skrives dette som det maksimale lånebeløpet, $m_2/(1+r)$, altså lånebeløpet i periode 1 + rentesatsen, noe som igjen må tilsvare inntekten i periode 2 (Riis & Moen, 2012, s.109).

Kulepunktet viser hvor individet verken sparer eller låner, men konsumerer all inntekt fra periode 1, i periode 1 og det samme for periode 2. Figur 1 viser hva som skjer hvis individet velger å bruke mindre av inntekten sin i periode 1, dette fører til nettosparing. Det motsatte skjer hvis individet har et høyere forbruk enn inntekt, da vil punktet bli til høyre for budsjettkurven, noe som i praksis vil bety at individet må låne penger (Riis & Moen, s.109-110)

Virkningen på budsjettkurven av en renteendring

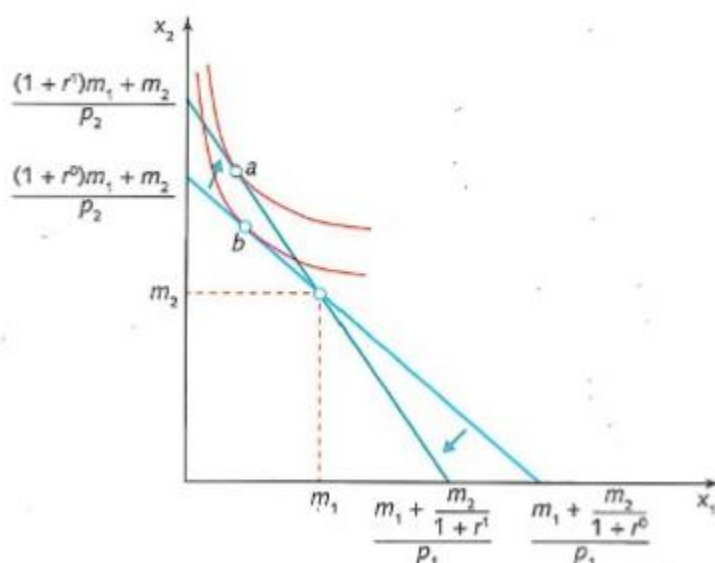
Følgende skjer med helningen på budsjettkurven når vi får en renteøkning:

Figur 2: Virkningen av en renteendring
Kilde: Riis, C., & Moen, E.R., (2012, s. 110)

Grunnen til at kurven blir mer uelastisk er at rentefortjenesten på pengene individet sparer i periode 1, gir et større mulighetsområde i periode 2. Pengene et individ setter av/sparer i periode 1 vil vokse seg større til periode 2, til forskjell fra figur 1. Riis og Moen (2012, s.110) presiserer at budsjettkurven dreies rundt punktet m_1, m_2 , dette fordi et individ som verken sparer eller låner ikke vil merke noe av en eventuell renteendring. En kan tydelig se hvordan mulighetsområdet ved å spare i periode 1 øker og hvordan det reduseres for et individ som låner.

For en netto sparer vil det være naturlig å anta at følgende vil skje ved en renteøkning.

Figur 3: Renteendring - virkninger for en sparer
Kilde: Riis, C., & Moen, E.R., (2012, s. 112)

Det er viktig å påpeke at figur 3 viser et eksempel på hvor prisvridningseffekten er sterkest, det vil si at dersom renten øke, vil konsumenten flytte konsumet til periode 2. Svaret er ikke nødvendigvis så opplagt som figuren viser, da forholdet mellom prisvridningseffekten (som taler for økt sparing) og inntektsvridningseffekten (som taler for samme nivå på sparingen) bestemmer dette (Riis & Moen, 2012, s.112)

3.1.3 Keynes teori

Den britiske økonomen John Maynard Keynes (1883 – 1946) har hatt stor betydning for økonomisk teori, han regnes i dag av mange som makroøkonomiens far. I 1936 ble Keynes' ”*The General Theory of Employment, Interest and Money*” publisert. Hovedverket er delt i tre sentrale temaer som tar for seg flere økonomiske aspekter, hvorav det er spen til å konsumere og samfunnsøkonomien ved et lands motkonjunkturpolitikk, som har fått mest oppmerksomhet.

I følge Keynes (1936) påvirkes konsumtilbøyeligheten av objektive og subjektive faktorer. Den disponible inntekten påvirkes av finanspolitikken, endringer i framtidsutsikter og endring i reallønn. Dette er faktorer som er utenfor et individs kontroll og regnes som de objektive faktorene (s.41-43). De subjektive faktorene er individspesifikke og tar for seg hvordan et individ fordeler den disponible inntekten mellom konsum og sparing (s.47).

Keynes (1938, s.48) tar for seg åtte motiver innenfor de subjektive faktorene som forklarer hvorfor et individ velger å utsette konsumet, altså spare. Motivene baserer seg på forsiktighet, framtidsutsikter (livssyklus), stolthet, økende livskvalitet, uavhengighet, tålmodighet, gjerrighet og muligheter for investering. Det er likevel viktig å understreke at dette er motiver og er ikke avgjørende for et individs sparing.

3.1.4 Annen konsumentteori

En annen tilnærming innenfor konsumentteorien tar for seg inntekten fordelt på antall leveår, samt ser på forbruket i et livssyklusperspektiv. Francisco Modigliani (1986, s.299) utarbeidet sammen med sin student Richard Brumberg tidlig på 50-tallet en teori som baserte seg på nettopp dette, kalt «livssyklushypotesen». Arbeidet til Modigliani og Brumberg baserer seg i hovedsak på at det er den gjennomsnittlige livstidsinntekten som bestemmer nivået på konsumet, i motsetning til Keynes og moderne mikroøkonomi som tar utgangspunkt i disponibel inntekt.

Studenters sparing kartlegges ved å se på disponibel inntekt og forbruk på et gitt tidspunkt. Dermed vil det i hovedsak være moderne mikroøkonomi og Keynes' teori som benyttes i videre arbeid. Likevel er teorien til Modigliani og Brumberg en viktig del av konsumentteorien dersom en skal undersøke studenters sparing over et lengre tidsperspektiv.

3.1.5 Prokrastinering

Begrepet prokrastinering kjennetegnes som en utsettelsesatferd hvor man frivillig utsetter en handling til siste liten, eller utsetter generelt for å unngå stress, istedenfor å gjennomføre handlingen med en gang. Det handler også om at man velger å prioritere én ting framfor én annen ting (Steel, 2007, s.66)

Oppgavens utvalg er studenter, og dermed vil det være naturlig å ta for seg studenters utsettelsesatferd i denne delen av teorien. I 1998 forsket Haycock, McCarthy og Skay (s.321) rundt temaet utsettelsesatferd blant universitetsstudenter i USA, hvor det kom frem at kjønn og alder, sammen med angst, hadde en mulig sammenheng med prokrastinering, mens i en nyere studie av Ackerman og Gross (2005, s.5) henvises det til Ferrari & Beck(1998) og Kachgal, Hansen & Nutter (2001), om at det er funnet liten forskjell mellom alder, kjønn og etnisk bakgrunn basert på utsettelsesatferd. Det er sju år mellom studiene, noe som kan tyde på at det i nyere tid har vært mindre forskjell på arbeidsintensitet og utsettelse av arbeid blant kvinner og menn, deres alder og etniske bakgrunn, enn det var tidligere. Det kom også frem at ferdigheter som egenkontroll og selvbelønning, selvkontroll på teknikker, stress og tidsforvaltning har en sammenheng med utviklingen av utsettelsesatferden (Haycock, McCarthy & Skay, 1998, s.321)

Blant borteboende studenter vil utsettelsesatferden omfatte dårlige studievaneer og den friheten til å gjøre hva man vil til hvilken som helst tid. Professor Frode Svartdal ved Universitetet i Tromsø mener at prokrastinering er utbredt blant studenter fordi:

«De er unge og kommer til et miljø preget av stor frihet til å bestemme sin egen hverdag. Det er lett å utsette arbeidsoppgaver uten det får umiddelbare negative konsekvenser.

Konsekvensene kommer seinere. En hverdag uten stress og bekymringer vender seg til det motsatte når fristene eller eksamen nærmer seg. På mange måter «belønnes» man først, og «straffes» etterpå»

(Morken: Nordlys, 2015)

Økonomisk sett kan prokrastinering kobles opp mot konsumentteoriens forklaring på hvordan man velger å fordele inntekten mellom sparing og konsum. Hvor mye av en persons inntekt som konsumeres eller spares, påvirkes av en persons atferd. En students interesser kan vinkle seg mot to retninger. Den ene retningen er at man er villig til å spare, det vil si at forbruket av den disponible inntekten utsettes og dermed reduseres. Den andre retningen er at man utsetter sparing til fordel for å kjøpe noe som man har ønsket seg. På denne måten øker forbruket og andelen av den månedlige inntekten som kunne gått til sparing, reduseres. Muligheten for at sparing utsettes kommer også av viktige kostnader som en student står ovenfor.

4. ØKONOMISKE FAKTORER

For å undersøke hva som påvirker en students sparing vil det være nødvendig å gå mer presist inn på faktorer som kan påvirke sparing i BSU. Siden de økonomiske faktorene er en stor del av oppgaven, presenteres faktorene i dette avsnittet.

Avsnitt 4.1 tar for seg den avhengige variabelen sparing. I avsnitt 4.2 vil de uavhengige variablene inntekt, forbruk, lån og foreldrestøtte presenteres.

4.1 Avhengig variabel

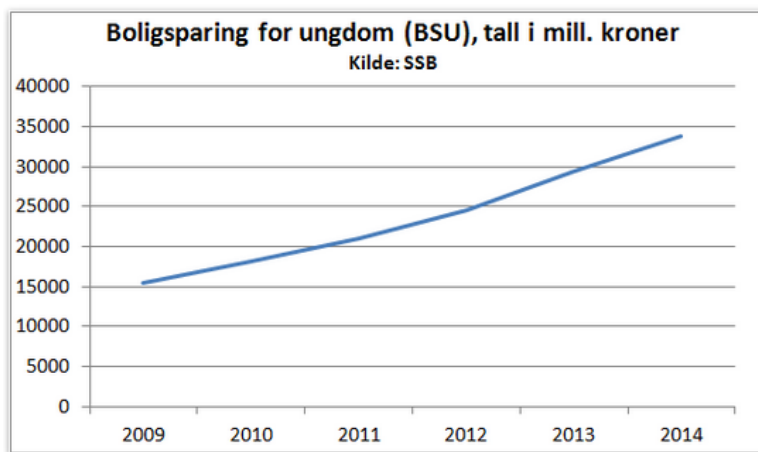
4.1.1 Sparing i BSU

De fleste har et forhold til sparing, og mange vil tenke på det som å sette penger i banken eller å investere i fond og aksjer. Går man derimot litt grundigere til verks, er det ulike nyanser og definisjoner.

Ifølge Engelhardt (1995) blir sparing typisk målt og definert som disponibel inntekt fratrukket forbruk. Disponibel inntekt er inntekt etter skatt. Videre skilles det på to former for sparing, henholdsvis aktiv og passiv. Med aktiv sparing menes den delen som er igjen av disponibel inntekt etter forbruket til individet/husholdningen i gjeldende periode. Passiv sparing kommer som et resultat av en verdiøkning på allerede eksisterende formue, eksempelvis verdistigning av en bolig/leilighet. Fokuset vil i videre arbeidet rette seg mot den aktive formen for sparing.

Sparing er meget utbredt og tall fra Norsk Finansbarometer 2014 viser en markant økning i folks sparevilje. Hele 25 % svarer at de har planlagt å spare, dette mot i underkant av 17 % i 2013. Mye av dette skyldes i følge rapporten den nye pensjonsreformen (Finans Norge, 2014). Den økte spareviljen reflekteres i økt sparerate. Blant husholdningenes sparing i ordinære banksparingsprodukter, har BSU den sterkeste veksten i 2013 (Finans Norge, 2013). Tallene viser at rundt 64 % i gruppen 18-34 har tatt i bruk denne ordningen.

Av disse 64 % eller ca. 700 000 personene sier nesten 80 % at de har foretatt innskudd på egen konto i løper av året før. Det er en økning på seks prosentpoeng sammenlignet med 2012 (Finans Norge, 2014). En annen indikasjon på denne formen for sparing er tall fra Statistisk Sentralbyrå. Figur 4 nedenfor viser at totalt innestående på ordningen er mer enn fordoblet på fem år.

Figur 4: Totalt innestående på spareordningen

4.2. Uavhengige variabler

4.2.1 *Inntekt*

Inntekt er definert som den øvre grense for hva en person eller gruppe personer kan forbruke i løpet av en periode uten å minske formuen (eller stifte gjeld)(Bojer, 2015).

Når vi skal se på studenters sparing i BSU, legges disponibelt beløp til grunn. Disponibelt beløp i denne sammenhengen vil være å se på årlig yrkesinntekt før skatt og det beløpet hver student mottar fra Lånekassen.

I en rapport fra SSB som omhandler blant annet studenters økonomi, utarbeidet av Barstad og Løwe (2012, s.15), kommer det frem at 60 % av studenter i aldersgruppen 19-34 oppga at de hadde arbeid ved siden av studiene. Bare 9 % av studentene oppga at de ikke hadde noen form for arbeid. Tall viser at hele 93 % mottok yrkesinntekt i løpet av 2010.

Studenter mottar lån og stipend fra Lånekassen i den hensikt at det skal bidra til at man uavhengig av sosial bakgrunn og egen økonomi ellers, skal kunne gjennomføre utdanning på høyere nivå. For kalenderåret 2014-2015 er total støtte fra Lånekassen på 97 850 kroner for 10 måneder støtte. Fordelingen er som følger; lån på 58 710 kroner og stipend på 39 140 kroner (forutsatt at man består alle fagene), som er en 60/40 fordeling. For skoleåret 2015-2016 vil totalsummen økes til 100 920 kr, der 60 662 kroner er lån og 40 368 kroner er stipend (personlig kommunikasjon, 2.mars 2015). Lånekassen gir støtte opp til åtte år med utdanning, som vil si at hvis en studerer over disse åtte årene, vil en ikke bli finansiert med verken lån eller stipend (Lånekassen, 2014).

4.2.2 Forbruk

Alle varer og tjenester som konsumeres, kan kalles for et forbruk (Stoltz, 2009). Forbruk er den delen av inntekten som ikke går til sparing. Et forbruk vil si hvor mye penger man bruker til ulike varer og tjenester som for eksempel husleie, telefonregning, mat og drikke, alkohol og uteliv, trening, klær og kosmetikk, og liknende faste- og variable utgiftsposter.

I rapporten av Barstad, Løwe & Thorsen (2012, s.91-92) kom det frem at størrelsen på forbruket blant studenter varierer i stor grad av husholdningstype, alder og kjønn, samt forskjell mellom studenters forbruksnivå- og prioritering på bakgrunn av grunnleggende sosiale kjennetegn. Som følge av disse forskjellene, vil kostnadene være løpende og for noen av studentene kan kostnadene både reduseres og økes avhengig av forbruksmengden og nødvendigheten av varene og tjenestene (Barstad, Løwe og Thorsen, 2012, s.95).

4.2.3 Lån

Den økonomiske livssituasjonen i dagens samfunn er basert på hvilke behov man ønsker å dekke i både nåtid og fremtid. Som Trond Døskeland (2014, s.253) nevner, ønsker vi å bruke mer penger enn det vi har tilgjengelig i enkelte faser av livet. Låneprosessen er en prosess som identifiserer tre steg som er knyttet til hovedvalgene ved å ta et lån; hvor mye vi skal låne, valget mellom fast og flytende rente, og valg av nedbetalingsform.

Når lånebehovet er identifisert, vil det være nødvendig å se om låneevnen strekker til. Å betjene et lån er avhengig av inntekten til vedkommende og rentekostnaden som kommer i tillegg til lånets totale størrelse. Forskjellige lån har forskjellige krav som långiver har satt. Nedenfor presenteres ulike låntyper en student kan benytte seg av.

Boliglån

Mange ser på boligkjøp som en trygg investering og sparer opp slik at de kan ta et boliglån for å kjøpe drømmehuset/leiligheten. For å kunne ta et boliglån har Finanstilsynet (2013, s.5) innført et krav på 15 % egenkapital av boligens totalsum for at bankene skal kunne gi finansieringsmuligheter. Egenkapitalkravet skal gi finansiell stabilitet og være en sikkerhet for at man ikke gir ut lån til personer med dårlig økonomi som ikke vil klare å tilbakebetale lånet. Egenkapitalen kan komme av oppsparte midler i sparekontoer, som for eksempel sparing i BSU. Lånetakere som ikke oppfyller egenkapitalkravet på 15 %, har gjerne sikkerhet i foreldres bolig eller så bidrar foreldre som medlåntakere.

Inntekt, jobbsituasjon, utdanning, tidligere gjeld og alder vil i tillegg til egenkapitalkravet påvirke hvor mye en kan få i lån. Dette fordi det går ut over hvor god betalingsevnen er, og om en i tillegg til lånets størrelse vil klare å betjene rentene som påløper (Kaspersen, 2012)

Billån og forbrukslån

Andre finansieringsmuligheter er billån og forbrukslån. Et billån er et lån som kun gis til kjøp av bil, og som sikkerhet for lånet tar lånegiver salgspant i bilen (Skandiabanken, i.d.). Et forbrukslån er et lån som kan benyttes av alle til hva som helst uten at sikkerhet trengs (Døskeland, 2014, s. 256). Sistnevnte brukes ofte til kortsiktig finansiering. Ved et billån må nedbetalingen skje innen senest 7 år, mens det er 10 år på et forbrukslån. Bankene gir mulighet for fleksibel nedbetaling, samt at låntakeren selv kan bestemme størrelsen på de månedlige nedbetalingene. På denne måten tilpasses lånet etter hvordan den private økonomien til vedkommende er (DNB, i.d.). Renten på et forbrukslån er høyere enn et billån, men begge lånetypene har høyere rente enn et boliglån.

4.2.4 Foreldrestøtte

I Husholdningsundersøkelsen 2014 utført av Norstat på vegne av Finans Norge kommer det frem at 4 av 10 foreldre over 50 år oppgir å ha støttet sine barn økonomisk i forbindelse med boligkjøp, se tabell 1.

Har du /dere gitt økonomisk støtte til evt. barn i forbindelse med boligkjøp?							
	TOTAL	KJØNN		ALDER			
		Mann	Kvinne	Under 30 år	30-39 år	40-49 år	50 år +
		A	B	C	D	E	F
BASE	594	292	302			178	416
Ja	33 %	34 %	31 %			9 %	43 %
Nei	60 %	58 %	62 %			82 %	51 %
Ikke aktuelt, har ikke barn	6 %	7 %	6 %			9 %	5 %
Vet ikke/ubesvart	1 %	1 %	1 %			1 %	1 %
TOTAL	100 %	100 %	100 %			101 %	100 %

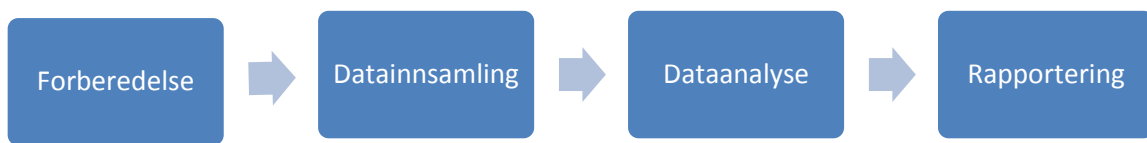
Tabell 1 - Foreldrehjelp – aldersfordelt. Kilde: Finans Norge (2014)

Når det kommer til foreldre mellom 40-49 år, hvor en kanskje har barn som snart er i en alder hvor et boligkjøp nærmer seg, sier 69 % av de spurte at de har planer om å støtte ungene sine økonomisk ved et kjøp. (Finans Norge, 2014)

Økonomisk støtte fra foreldre/foresatte øker følgelig disponibelt beløp, men er det sammenheng mellom foreldrestøtte og studenters sparing i BSU? Studenter kan motta økonomisk støtte fra foreldrene på forskjellige måter, eksempelvis kan en student motta økonomisk støtte fra foreldre/foresatte som et månedlig beløp, mens en annen får støtte til store engangsbeløp.

5. METODE

Samfunnsvitenskapelig metode er studier av mennesker og deres meninger og oppfatninger som forandres kontinuerlig. Hensikten er i følge Johannessen, A., Tufte, P. A., og Christoffersen, L. (2010, s. 29) å finne den riktige metoden som kan bidra med å undersøke om våre antakelser er i overensstemmelse med virkeligheten eller ikke. Det vil si at ved å bruke en metode, følger man en bestemt vei mot et mål. Metode kan defineres som: «(...) læren om å samle inn, organisere, bearbeide, analysere og tolke sosial fakta på en så systematisk måte at andre kan kikke oss i kortene» (Halvorsen 2008, s. 21). Figuren 5 oppsummerer dette i det vi kaller for forskningsprosessen.

Figur 5: Forskningsprosessen. Kilde: Johannessen, A., Tufte, P. A., og Christoffersen, L., (2010, s.35)

5.1 Valg av metode og forskningsdesign

Innenfor samfunnsvitenskapelig metode er det vanlig å skille mellom kvalitativ og kvantitativ tilnærming. I følge DNFK (2010) er målet i kvalitativ tilnærming å utforske meningsinnholdet i sosiale fenomener. Dermed står fortolkning og menneskelig erfaring sentralt fordi man er interessert i å få en detaljert oversikt og forståelse om fenomenet som studeres. Data samles inn gjennom intervjuer og observasjoner av et fåtall respondenter. Kvantitativ tilnærming fokuserer på årsakssammenhenger hvor man tester én eller flere hypoteser gjennom ulike statistiske analyser (Mehmetoglu, 2004, s.19). Data samles vanligvis inn gjennom spørreundersøkelser av et stort antall respondenter.

Valg av metode er avhengig av hva en som forsker ønsker å undersøke, det vil si at problemstillingen avgjør hvilken metode man benytter seg av. Vår problemstilling lyder som følger:

«Hvordan påvirker ulike økonomiske faktorer sparing i BSU for studenter ved Høgskolen i Hedmark?»

Som det kommer frem av problemstillingen ønsker vi å se på årsakssammenhenger mellom variablene beskrevet i avsnitt 4. I denne oppgaven har vi derfor valgt å benytte oss av kvantitativ tilnærming (metode).

Forskningsdesignet vi har valgt å bruke er en tversnittundersøkelse som gir et øyeblikksbilde av det fenomenet som studeres. En tversnittundersøkelse kjennetegnes ved at undersøkelsen sier noe om sammenhenger mellom fenomener på et gitt tidspunkt (Johannessen et al, 2010, s.74). En kan se på forskjeller ved å gjenta samme undersøkelse på et senere tidspunkt, men dette lar seg ikke gjennomføre på grunn av mangel på tid.

Måten vi har valgt å gå frem når det gjelder teori og empiri, er ved å benytte oss av en deduktiv tilnærming. Det vil si at vi først ser på teorien, deretter utarbeider hypoteser, for så å lage en spørreundersøkelse som skal gir oss svar på hypotesene. Dette gir igjen grunnlag for å besvare problemstillingen. I følge Johannessen et al, (2010, s.51), vil en på denne måten kunne teste generelle påstander (hypoteser) ved hjelp av empiriske data.

5.2 Populasjon, utvalg og enheter

«Populasjon er samlingen av alle enhetene som problemstillingen gjelder for» (Johannessen et al, 2010, s. 240). Formålet med undersøkelsen er å undersøke studenter ved Høgskolen i Hedmark og deres sparing i BSU. På grunn av tidsbegrensinger og kostnader har vi redusert vår populasjon til studenter fra to av fire campuser, henholdsvis campus Rena og Elverum. Dette kan minne om klyngeutvelgelse siden enhetene er basert ut i fra et geografisk område og vi ikke direkte velger ut enhetene som skal undersøkes. (Halvorsen, 2008, s.159-160).

Siden undersøkelsen blir publisert på studentgrupper ved campus Rena og Elverum gjennom sosiale medier, kan vi ikke velge ut hvilke enheter som blir med i undersøkelsen. Dette innebærer at enhetene selv velger om de vil være en del av utvalget eller ikke, dette kalles utvalg ved selvseleksjon (Halvorsen, 2008, s.160). Vi er avhengige av at enhetene i utvalget innfrir alderskravet til BSU slik at vi kun får inn data som kan brukes til analysen. Dermed blir enhetene i undersøkelsen studenter i alderen 18 til 33 år. Campusene har ulike fagområder, men siden vi kun velger å undersøke variablene beskrevet i avsnitt 4, vil dette ikke ha noen betydning for undersøkelsens utfall.

5.3 Datainnsamling

Det finnes ulike måter å samle inn data til kvantitative undersøkelser på, den vanligste er bruk av spørreskjemaer. «Utgangspunktet for utforming av spørreskjema er undersøkelsens problemstilling» (Johannessen et al, 2010, s. 260). Hensikten er derfor å stille konkrete spørsmål for å innhente data som gir detaljert informasjon om fenomenet som skal undersøkes. Vi har derfor valgt å ta i bruk et spørreskjema ved innhenting av informasjon til undersøkelsen.

For lettere å generalisere resultatene, inneholder spørreskjemaet faste spørsmål og svaralternativer. Dette gjør det lettere å se på likheter og variasjoner hos respondentenes svar. I tillegg har vi valgt å legge til åpne alternativer på utvalgte spørsmål, hvor respondenten selv kan legge til informasjon de selv føler ikke fremgår av alternativene.

5.3.1 Utforming av spørreskjema

Utformingen av spørreskjema ble gjort på nettsiden Questback, som er en av de største aktørene innenfor teknologibasert administrasjon av tilbakemeldinger. For å belyse problemstillingen på best mulig måte, er spørreskjemaet delt inn i en generell del og to hoveddeler. Se vedlegg 1 for spørreskjemaet.

5.3.1.1 Generelle variabler

Første del omhandler generelle spørsmål om alder, kjønn og studie. Siden vi kun er interessert i respondenter som er studenter og innenfor aldersgruppen 18-33 år, vil respondentene som huker av på svaralternativet «nei» til student og/eller « 34 år +», overføres til siste side hvor de takkes for deltakelse. Dette for å luke ut respondenter som ikke faller inn under oppgavens kriterier. Disse spørsmålene kartlegger respondentenes bakgrunnsvariabler slik at vi får en oversikt over hvem oppgaven representerer, men vil ikke brukes direkte for å besvare problemstillingen.

5.3.1.2 Avhengig variabel

Del to av spørreskjema går på studenters sparing. Her får respondentene mulighet til å svare på spørsmål om de sparer eller ikke. Svarer de «nei» på sparing, blir de direkte overført til et eget spørsmål hvor vi kartlegger hvorfor de ikke sparer. Respondentene som svarer at de sparer, vil få mulighet til å svare på flere spørsmål om temaet. Videre spørsmål i denne delen omhandler hvorfor de sparer, samt hvilken form for sparing de benytter seg av. Her vil BSU være et av alternativene. De som svarer at de har BSU, vil overføres til egne spørsmål om denne spareformen.

I følge Johannessen et al. (2010, s.298), er fenomenet som skal forklares, den avhengige variabelen. Den ser på effekten av årsakssammenhenger. Vi vil i hovedsak se på sparing i BSU hvor spørsmålet om beløp spart i BSU vil bli brukt som den avhengige variabelen i vår analyse.

5.3.1.3 Uavhengige variabler

Uavhengig variabel er den variabelen som forårsaker en annen variabel (Halvorsen, 2008, s.43) Som forsker er man interessert i å undersøke hvilken effekt årsaken gir. For å dekke problemstillingen, vil del tre i undersøkelsen ta for seg fire uavhengige variabler.

Inntekt

Den første uavhengige variabelen er inntekt. Her får respondentene spørsmål om de er i arbeid eller ikke. Det vil være samme opplegg som sparing, hvor de som svarer «nei» får et eget spørsmål, og de som svarer «ja» får andre spørsmål. Type arbeidsstilling og samlet brutto arbeidsinntekt er spørsmål som vil forekomme dersom respondentene svarer «ja» til at de er i arbeid.

Grunnen til at vi har valgt inntekt som en faktor, er at vi ønsker å se på hvilken effekt inntekt har på studenters sparing i BSU. For å måle hypotesen vil vi sette arbeidsinntekt opp mot beløp spart i BSU. Vi antar dermed følgende hypotese:

Hypotese 1: *«Høyere inntekt fører til økt sparing i BSU»*

Forbruk

Variabel to som blir belyst er konsum, dette gjennom husleiekostnader, samt at respondentene blir bedt om å oppgi ca. beløp på ulike utgiftsposter per måned. Dette kartlegges for å få innsikt i hvordan studentene fordeler sitt forbruk. I tillegg vil respondentene få mulighet til å samle opp kostnadene inn under én sum.

Siden sparing defineres som det relative forholdet mellom konsum og inntekt, vil vi sette totale kostnader, eksklusiv husleie opp mot beløp spart i BSU. Dette for å måle hvilken effekt forbruk har på sparing. For å kunne se på dette forholdet har vi utledet følgende hypotese:

Hypotese 2: *«Høyere konsum fører til redusert sparing i BSU»*

Lån

I del 3 av spørreskjema belyses også variabelen lån. Her stiller vi først spørsmål om respondentene har lån (eksklusiv lånekassen). Videre hvilken type lån, lånebeløp og nedbetalingstid, dersom respondenten har lån. Deretter får respondentene spørsmål om de mottar støtte fra Lånekassen, og i så fall hvilken type støtte de får (lån, stipend eller begge).

Med denne variabelen ønsker vi å undersøke hvilken effekt et lån har for en students sparing i BSU. Vi måler dette gjennom størrelsen på lånet opp mot beløp spart i BSU. På bakgrunn av dette skal vi undersøke følgende hypotese:

Hypotese 3: *“Lavere lånebeløp fører til redusert sparing i BSU ”*

Foreldrestøtte

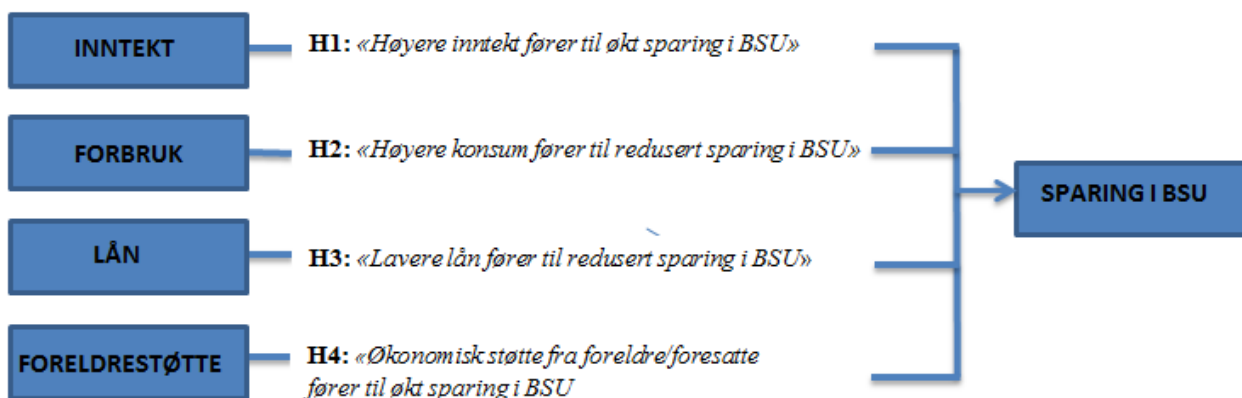
Siste del tar for seg spørsmål om respondentene mottar støtte fra foreldre/foresatte. Svarer de «nei», vil respondentene være ferdig med spørreundersøkelsen. Svarer de «ja», vil de få ytterligere tre spørsmål som går på frekvens, beløp og formål de får økonomisk støtte til.

Som beskrevet i kapittel 4 vet vi at mange unge førstegangskjøpere av bolig får hjelp av foreldre/foresatte. Med utgangspunkt i artikkelen fra Finans Norge og egne antakelser, ønsker vi å se på hvilken effekt økonomisk støtte fra foreldre/foresatte har på sparing i BSU. For å måle effekten vil vi se på forholdet mellom foreldrestøtte opp mot beløp spart i BSU. Vi har derfor utarbeidet følgende hypotese:

Hypotese 4: *«Økonomisk støtte fra foreldre/foresatte fører til økt sparing i BSU»*

5.4 Konseptuell modell

Som en oppsummert oversikt har vi utarbeidet en konseptuell modell som viser hvilke faktorer som skal undersøkes opp mot beløp spart i BSU. Modellen tar utgangspunkt i årsak-effekt – sammenhenger vi er ut etter å belyse, dette ved hjelp av hypoteser.

Figur 6: Konseptuell modell

Grunnen til at vi har valgt å fokusere på disse uavhengige variablene er fordi vi ønsker å undersøke om det er empirisk støtte for våre hypoteser gjennom statistisk analyse. Hensikten med oppgaven er å beskrive hvordan den sosiale virkeligheten ser ut for undersøkelsens målgruppe gjennom kvantifisert data.

Vi ønsker å se på sammenhengene ved å tallfeste verdiene på de ulike variablene for enklere kunne gjennomføre analysedelen og generalisere resultatene på bakgrunn av dette. Nedenfor går vi nærmere inn på de ulike målenivåene vi har benyttet oss av i spørreundersøkelsen.

5.4.1 Variablenes målenivåer

Målenivå er de verdiene vi setter på variablene og angir hvilke statistiske analyser som det er meningsfylt å foreta under databehandlingen. I følge Johannessen et al (2010, s.253) opereres det med fire målenivåer; nominal-, ordinal-, intervall- og forholdstallsnivå.

Flere av spørsmålene i undersøkelsen kjennetegnes ved nominalnivå, det vil si at de kan klassifiseres og er gjensidig utelukkende. Noen av verdiene i undersøkelsen tilhører variabler på ordinalnivå, hvor verdiene i tillegg til å være gjensidig utelukkende, også har en logisk rangering. Vi tar også i bruk forholdstallsnivå da vi ser på økonomiske størrelser i form av beløp i kroner (et absolutt nullpunkt). Vi har ingen variabler på intervallnivå.

5.5 Analyseteknikker

På grunnlag av oppgavens formål som er å se på årsakssammenhenger, vil analysedelen bestå av to analyseteknikker, herav bivariat analyse og regresjonsanalyse. For å gjennomføre analysene, eksporterer vi datamaterialet fra Questback over til statistikkprogrammet MYSTAT.

5.5.1 Bivariat analyse

Ved å utføre bivariate analyser vil en kunne se på sammenhengen mellom to variabler, den avhengige og den uavhengige. Vi vil analysere hver av de økonomiske faktorene opp mot BSU. Her vil vi ta hensyn til tre viktige elementer for se om det er statistisk signifikans mellom variablene vi undersøker. Elementene nedenfor vil være viktige i forhold til å kunne gi støtte til hypotesene.

Prosentdifferanse

For å måle hvor sterk påvirkningen av den uavhengige variabelen er på den avhengige variabelen, vil vi se på prosentdifferanse og forholdet mellom verdiene på de ulike variablene som settes opp mot hverandre.

Kji-kvadrat

For å ytterligere se på sammenhengen mellom variablene, foretar vi hypotesetesting ved bruk av kji-kvadratet. Kji-kvadratet gir oss svar på om sammenhengen er tilfeldig eller signifikant. Ved å finne antall frihetsgrader og se på den kritiske verdien, vil vi kunne vurdere om nullhypotesen, H_0 , skal forkastes eller ikke. Er kji-kvadratet høyere enn den kritiske verdien, forkaster vi H_0 og aksepterer den alternative hypotesen (H_1) (Øhrn, 2002, s.87). Vedlegg 7 viser en tabell over kji-kvadratfordelingen.

P-verdi

P- verdi står for «*probability value*» på engelsk og betyr signifikanssannsynlighet. Vi vil benytte oss av et sannsynlighetsområde på 95 %, da dette er mest vanlig i samfunnsvitenskapelig forskning. Det betyr at det er 5 % sannsynlighet for å observere «en sammenheng som er minst like sterk som den vi har observert, når H_0 er sann» (Johannessen et al, 2010, s.345).

5.5.2 Regresjonsanalyse

Regresjonsanalyse ser på den avhengige variabelen, beløp spart i BSU opp mot hver enkelt av de uavhengige variablene; inntekt, forbruk, lån og foreldrestøtte.

Denne analysen skiller seg fra bivariat analyse, da verdikombinasjoene til hver enkelt student er fordelt i et spredningsdiagram. Et slikt diagram kan leses av ved å se på form, retning og styrke. Form representerer hvordan punktene grupperer seg omkring en «tenkt» rett linje og gir indikasjon på sammenhengen. Hvilken retning punktene skrår, indikerer om det positiv eller negativ sammenheng. Med styrke menes avviket fra regresjonslinjen, «jo tettere punktene ligger omkring linjen, desto sterkere lineær sammenheng» (Christophersen, 2013, s.37). Selv om diagrammer egner seg til å vurdere form og retning, kan det ikke i like stor grad anslå sammenhengens styrke, da det er behov for tallmessig uttrykk.

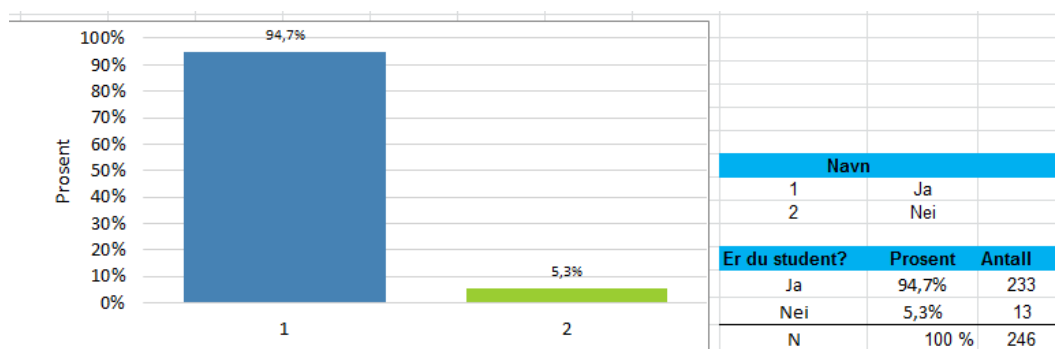
6. ANALYSE

Innledningsvis gir vi en oversikt over generelle variabler som er kartlagt i spørreundersøkelsen. Videre tar vi for oss den avhengige variabelen hvor vi har avgrenset teksten inn mot oppgavens formål, som er å se på sparing i BSU. Til slutt gjennomføres både bivariat- og regresjonsanalyse for hver av de fire økonomiske faktorene settes opp mot sparing i BSU.

6.1 Bakgrunnsdata

Student

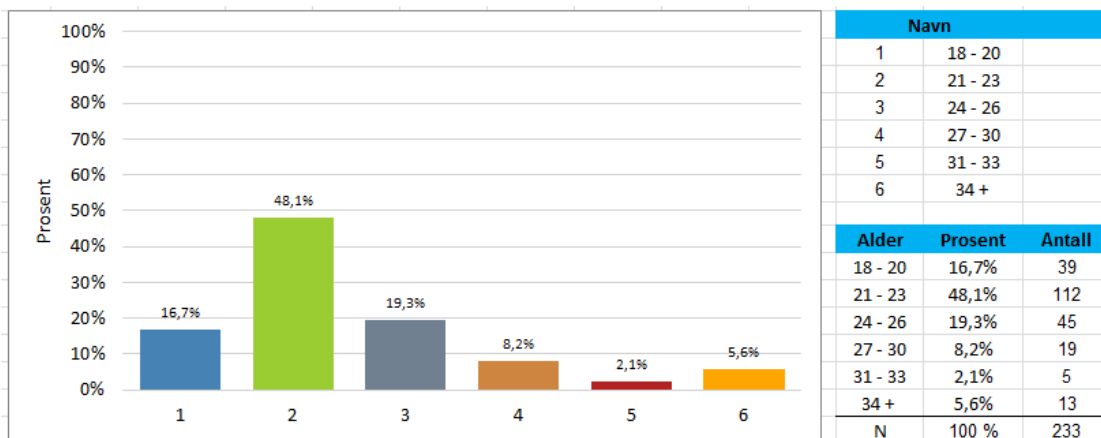
Første spørsmål respondentene ble bedt om å svare på var hvorvidt de er student eller ikke. Fordi undersøkelsens enheter er studenter, ville vi luke bort respondenter som ikke er studenter så tidlig som mulig. Som det fremgår av figur 7, var 5,3 % av respondentene «ikke studenter», disse fikk derfor ikke mulighet til å svare på flere spørsmål.

Figur 7: Er du student?

Aldersfordeling

En annen viktig variabel er alder, respondenter som ikke faller inn under målgruppen til BSU (18-33 år), er ikke relevante for oppgavens problemstilling. Figur 8 viser aldersfordelingen blant de 233 respondentene som ble med videre fra spørsmål 1, av disse faller ytterligere 5,6 % bort.

Figur 8: Aldersfordeling

Siden vi publiserte undersøkelsen på sosiale medier hvor ikke alle var studenter og/eller innenfor aldersgruppen, består spørsmål 1 og 2 av viktige bakgrunnsvariabler som er avgjørende for å samle inn riktig data.

Andre bakgrunnsvariabler

Videre spørsmål i spørreundersøkelsen tok for seg andre bakgrunnsvariabler. Dette var variabler innenfor spørsmål 3 – 6 som gjaldt kjønn, studiested, studieforløp og årskull. Disse ble kartlagt slik at vi fikk en oversikt over hvem som ble representert i undersøkelsen, men vil ikke bli brukt utover dette i videre arbeid. Oversikten ligger som vedlegg 2.

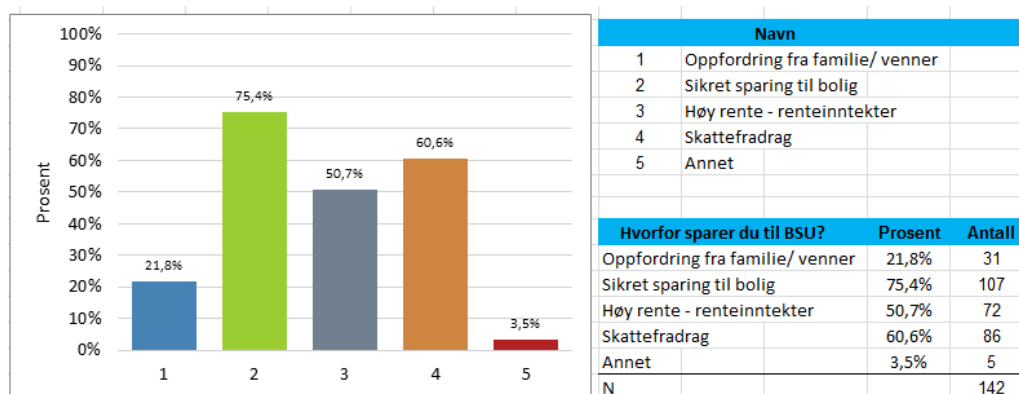
6.2 Sparing i BSU

Innledningsvis i del to av spørreundersøkelsen belyser vi temaet sparing ved at respondentene svarer på om de sparer eller ikke. Som nevnt i kapittel 5.3.1.2, vil respondentene få egne spørsmål knyttet til om de svarer «ja» eller «nei». I vedlegg 3, ser vi en oversikt over hvorfor respondentene sparer og hvilken form for sparing de benytter seg av. Respondentene som huker av for spareformen BSU, blir videre analysert i oppgaven. Dette utgjør totalt 142 respondenter.

Årsaker til sparing i BSU

Som nevnt i kapittel 2, er det en rekke fordeler med å spare i BSU. For å få en bedre helhetsoversikt, ønsket vi i spørreskjema å kartlegge hvilke årsaker som har størst betydning for studentene. Selv om dette ikke er avgjørende for å besvare problemstillingen, er det likevel interessant å se på hvorfor studentene velger å spare i BSU.

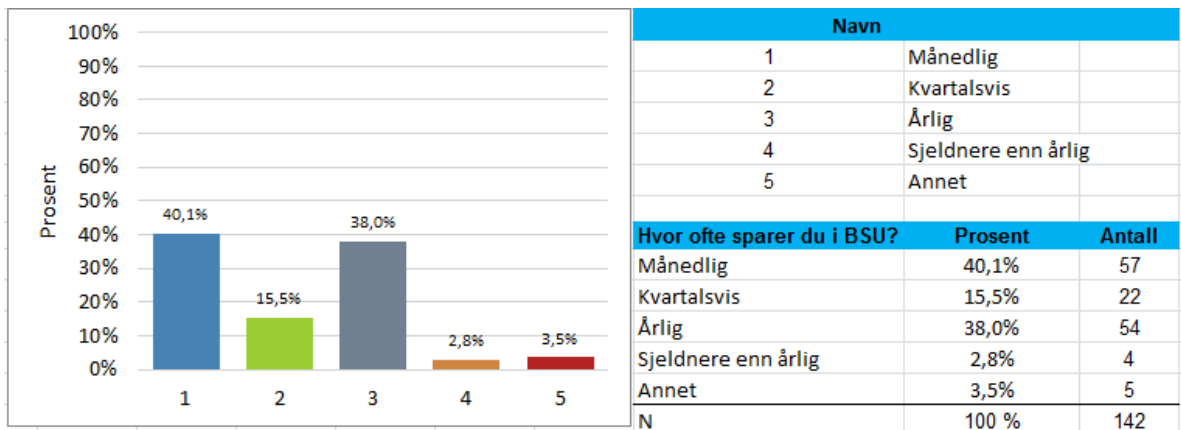
Figur 9 viser prosentfordelingen for hver enkelt årsak. Her ser vi at summen ikke er 100 %, dette fordi en student kan velge å spare i BSU av flere ulike grunner, og dermed hadde respondentene mulighet til å huke av for flere enn ett svaralternativ. Av figuren kommer det tydelig frem at respondentene ønsker å spare i BSU for å øremerke penger til boligkjøp i fremtiden. Utfallet er ikke overraskende, da dette er selve formålet med denne spareformen. Videre ser vi at det også er stor oppslutning rundt alternativene skattefradrag og renteinntekter.

Figur 9: Årsaker til sparing i BSU

Hyppighet på sparing i BSU

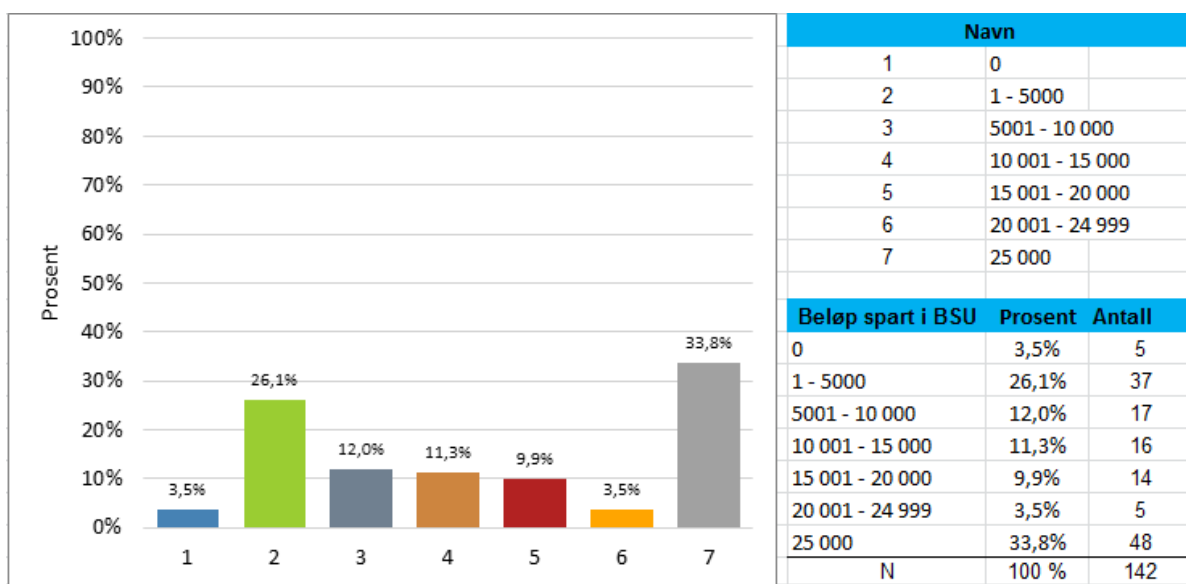
Hvor ofte en student sparer i BSU eller ikke, er ikke av stor betydning for å kunne besvare problemstillingen, men spørsmålet gir oss likevel en indikasjon på en students holdning til sparing. Figur 10 viser at hele 40,1 % sparer månedlig, mens nesten like mange, 38 %, velger å spare årlig. Resultatet tyder på at forholdsvis mange studenter har god disiplin i forhold til sparing.

Figur 10: Hyppighet på sparing i BSU

Beløp spart i BSU

For å bedre kunne kartlegge sparingen til hver student, delte vi maksimalbeløpet inn i ulike intervaller. Dette gjorde vi for å skille mellom studentene som har BSU og ikke sparte og studentene som faktisk sparte. Resultatet av dette spørsmålet brukes som den avhengige variabelen i videre analyse og hypotesetesting.

Figur 11: Beløp spart i BSU, 2014

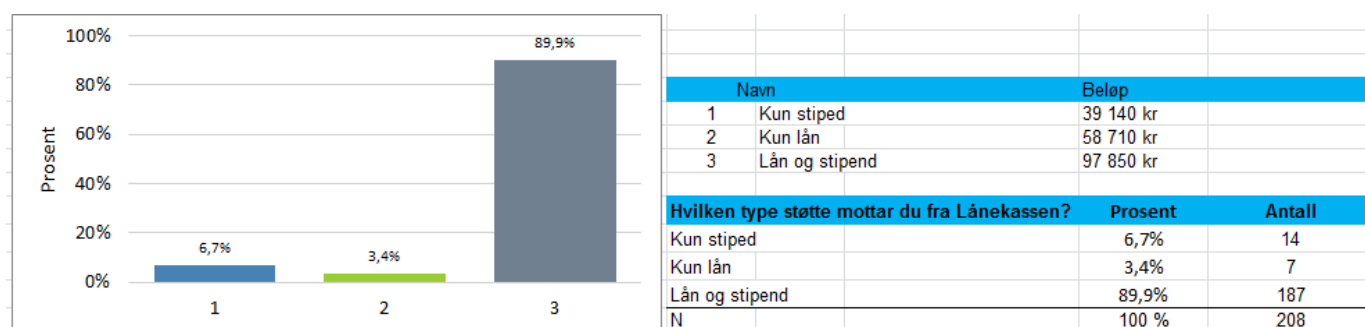
33,8 % av respondentene svarte at de fylte BSU-kontoen sin for året 2014, dette er ikke overraskende når vi tidligere har fått indikasjoner på at det er en god sparedisiplin hos studentene. En annen forklaring som kan knyttes til at så mange av respondentene har spart fullt beløp, er at man får fullt skattefradrag, 5000 kroner, gitt at man tjente over inntektsgrensen som BSU har satt.

Noe uforventet er at det er relativt få respondenter som har spart mellom 5001 – 24 999 kroner, sammenlignet med størrelsene på 1 – 5000 og 25 000. Utfallet av denne variabelen tyder på at studenter enten velger å fylle BSU-kontoen eller prioriterer å bruke pengene annerledes.

6.3 Hypotese 1

6.3.1 Lånekassen

Lånekassen gir støtte i form av lån og stipend til studenter som tar høyere utdanning, dette er en støtteordning som bidrar til økt disponibel inntekt. Som et innledende spørsmål om studentene mottok støtte fra lånekassen, var det 208 av 218 som svarte at de mottar en form for støtte. Figur 12 viser at det er 89,9 % som mottar støtte i form av lån og stipend, som utgjør 97 850 kroner.

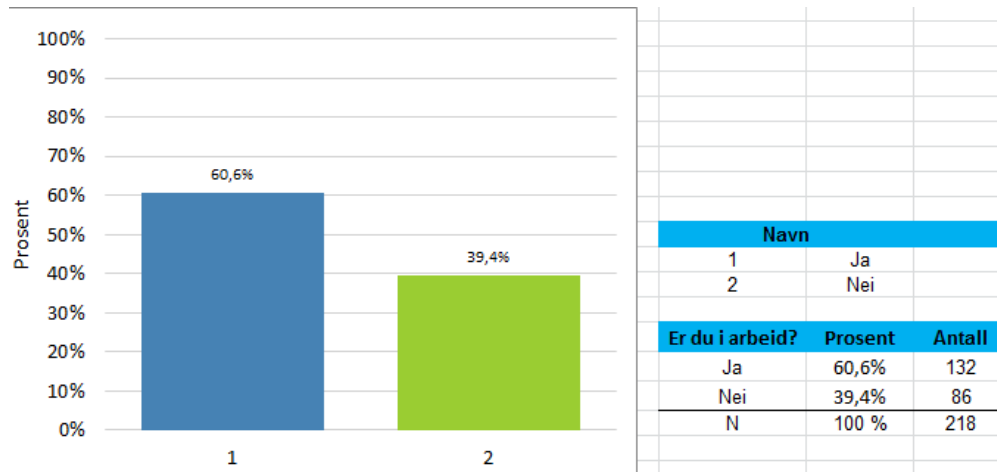
Figur 12: Støtte fra Lånekassen

For videre analyse vil vi se bort i fra støtte fra lånekassen, nettopp fordi støtten er forholdsvis fast og ligger derfor til grunn uansett om man er i arbeid eller ikke.

Vi vil derfor kun se på arbeidsinntekt, da dette vil være mer relevant i forhold til vår hypotese.

6.3.2 Inntekt

For å skille mellom studenter som er i arbeid og studenter som ikke er i arbeid, kartla vi dette med et ja/nei spørsmål. Resultatet viser at andelen studenter ved Høgskolen i Hedmark som er i arbeid, sammenlignet med andelen på landsbasis, i følge rapporten til Barstad og Løwe (2012), er lik. I vår undersøkelse var det 60,6 %, mens rapporten viste at 60 % var i arbeid.

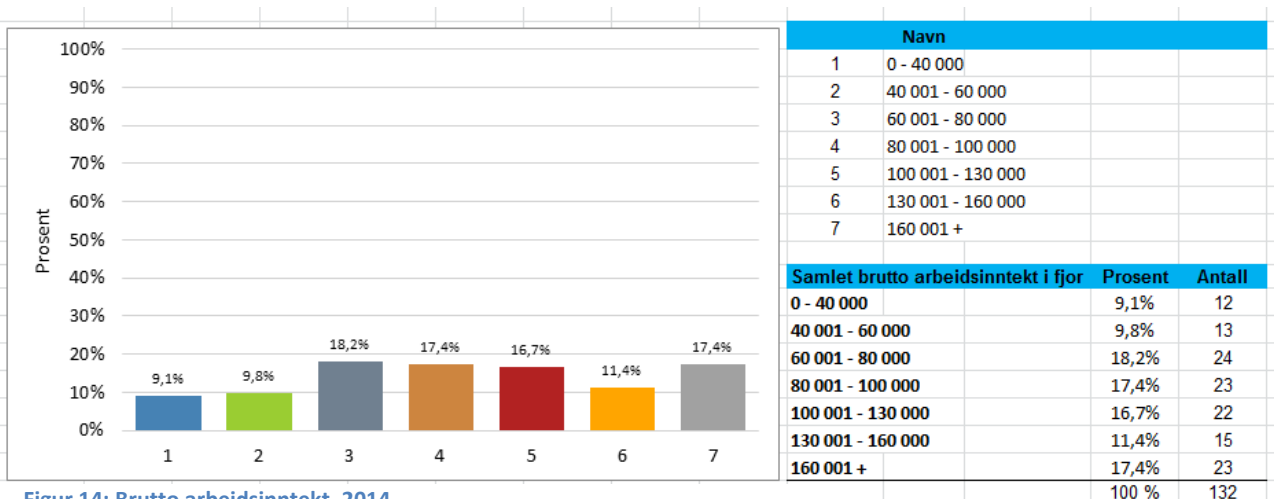

Figur 13 - Er du i arbeid?

Inntektsfordeling

Figur 14 viser inntektsfordelingen for de 132 studentene (60,6 %) som har arbeid ved siden av studiene. Inntektsfordelingen er jevnt fordelt mellom verdiene 60 001 – 130 000 kroner, som tilsvarer over halvparten av respondentene. Tjener man innenfor disse intervallene vil man både ha muligheten til å få fullt skattefradrag på 5000 kroner, samt være innenfor Lånkassens grense for redusert stipend.

Lånkassens grense for inntektsåret 2014, var 157 265 kroner (Lånkassen, 2015). Resultatet fra intervallet 160 001 + er derfor noe overraskende, da hele 17,1 % av studentene kan ha fått redusert stipend, dersom de mottok støtte.

Figur 14: Brutto arbeidsinntekt, 2014

6.3.3 Hypotesetesting

For å teste hypotesen vår «*høyere inntekt fører til økt sparing i BSU*», ser vi på forholdet mellom arbeidsinntekt og beløp spart i BSU. Siden denne tabellen kun inneholder studenter med arbeidsinntekt og studenter som sparer i BSU, er antall respondenter redusert fra 132 til 95.

Tabellen viser at det er 36 % av respondentene som sparte maksimalbeløpet i BSU i 2014, dette fordelt mellom alle inntektsintervallene. Vi kan se at prosentmessig er det jevnt fordelt uavhengig av inntekt, men dette blir noe misvisende da det ikke er like mange respondenter på hvert intervall. Eksempelvis ser vi at 33 % av studentene med arbeidsinntekt mellom 0 – 40 000 kroner, sparte 25 000 kroner i BSU. 33 % i denne sammenhengen er likevel kun én student. Sammenlignet med intervallet 100 001 – 130 000 kroner, er det 42 % som sparte fullt beløpt, altså åtte studenter.

Samlet brutto arbeidsinntekt i fjor BY Hvor mye av maksimalbeløpet til BSU sparte du i løpet av fjoråret, 2014?									
	0 kr	1-5000 kr	5001 - 10 000 kr	10 001 - 15 000 kr	15 001 - 20 000 kr	20 001 - 24 999 kr	25000 kr	Total	N
0 - 40 000	33	33	0	0	0	0	33	100	3
40 001 - 60 000	10	20	10	10	20	0	30	100	10
60 001 - 80 000	7	29	0	14	14	7	29	100	14
80 001 - 100 000	6	28	22	6	6	0	33	100	18
100 001 - 130 000	5	21	11	0	11	11	42	100	19
130 001 - 160 000	0	14	21	21	7	0	36	100	14
160 001 +	0	18	12	12	6	12	41	100	17
Total	5	22	13	9	9	5	36	100	
N	5	21	12	9	9	5	34		95

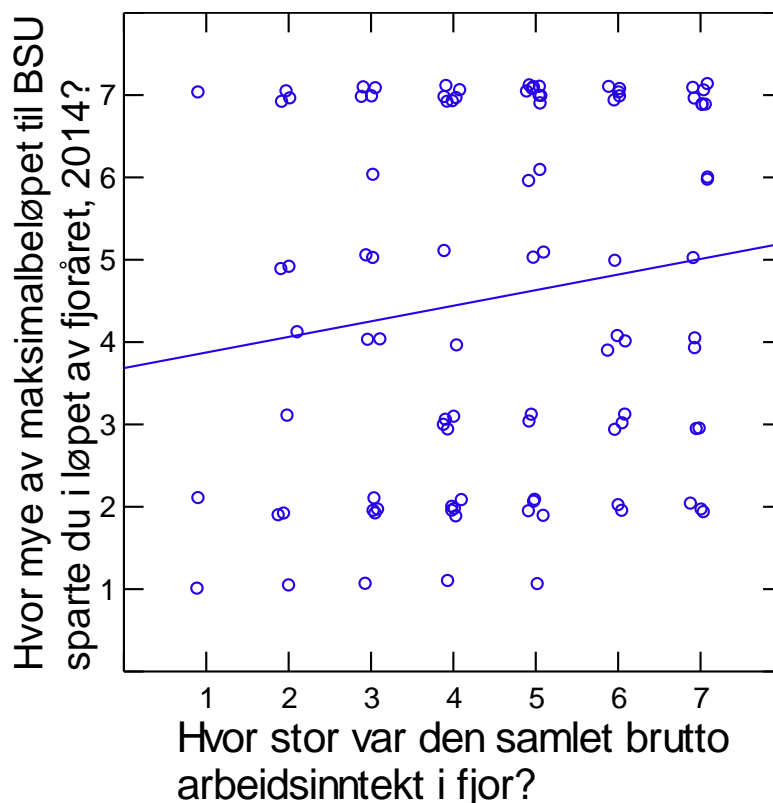
Tabell 2: Brutto arbeidsinntekt og beløp spart i BSU

På grunn av få antall studenter i denne tabellen, vil både én student og åtte studenter være for lite til å kunne generalisere en statistisk sammenheng mellom variablene inntekt og BSU.

Resultatet i tabellen viser at også at en stor andel av respondentene sparte et lite beløp i BSU. Totalt var det 40 % som sparte mellom 0 – 10 000 kroner i BSU uavhengig av inntekt. En regresjonsanalyse vil gi et bedre uttrykk for hvilken trend det er mellom variablene.

Spredningsdiagram

Nedenfor ser vi regresjonsanalysen uttrykt ved et spredningsdiagram. Her tenderer regresjonslinjen oppover, som tyder på en positiv moderat sammenheng mellom inntekt og sparing. Det som gjør at sammenhengen ikke er signifikant, er at en stor del av respondentene sparte fullt beløp i BSU uavhengig av inntektsstørrelse, men også at mange sparte et lite beløp i BSU, uavhengig av inntekt. Dette kan vi se ut i fra punktene (som representerer en students kombinasjon av verdier på variablene). Punktene ligger ikke tett inntil regresjonslinjen, derfor har vi en svak lineær sammenheng.

Spredningsdiagram 1: Brutto arbeidsinntekt og beløp spart i BSU

P-verdi

I oppslagstabellen for kji-kvadrat ved 36 frihetsgrader, finner vi en kritisk verdi på 51,00 ved et signifikansnivå på 5 %. Det observerte kji-kvadratet for tabellen er oppgitt til å være 25,22, noe som er mye lavere enn den kritiske verdien. Dette indikerer at det ikke er sammenheng mellom arbeidsinntekt og beløp spart i BSU. For endelig å teste hypotesen, legger vi p-verdien til grunn. Det er 91,1 % sannsynlig, uttrykt ved p-verdi, at sammenhengen har skjedd ved en tilfeldighet, dette tyder på at det ikke er statistisk signifikans mellom variablene. Dermed får vi ikke støtte for vår hypotese om at det høyere inntekt fører til økt sparing i BSU.

Test Statistic	Value	df	p-value
Pearson Kji - kvadrat	25,22	36	0,911

Tabell 3: Hypotesetesting av inntekt og beløp spart i BSU

6.4 Hypotese 2

Nedenfor skiller vi mellom variablene husleiekostnad og totalforbruk, dette fordi husleiekostnader mer eller mindre ligger fast, mens totalkostnader varierer i større grad ut i fra hver enkelt student og går mer på deres preferanser. Vi er dermed kun interessert i å se på det totale forbruket eksklusiv husleiekostnader som en student har opp mot beløp spart i BSU.

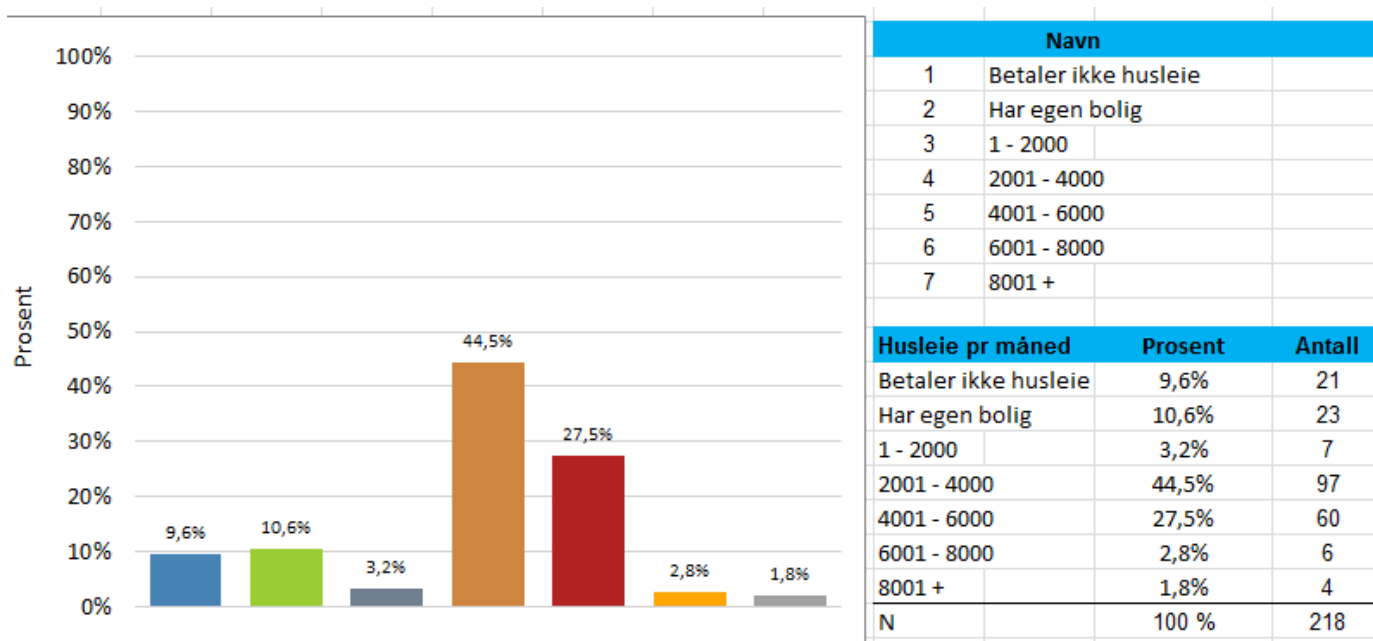
6.4.1 Forbruk

Husleie

Husleiekostnad er for mange studenter den største kostnaden og er en stor del av det månedlige forbruket. For å få en oversikt over husleiekostnadene har vi flere verdier innenfor denne variabelen. På denne måten tar vi hensyn til studenter som ikke betaler husleie og studenter som har egen bolig.

Resultatene viser at det er 44,5 % som betaler mellom 2001 – 4000 kroner i måneden. Dette kan forklares ved at husleiekostnader i Hedmark fylke generelt ligger på dette nivået, altså vesentlig lavere enn for eksempel store studentbyer som Oslo, Bergen og Trondheim.

Vi kan også se at intervallet 4001 – 6000 kroner utgjør en stor andel av de spurte studentene. Tar vi med dette intervallet, viser det seg at over 70 % av de spurte bruker mellom 2001 – 6000 kroner på husleie per måned, totalt utgjør dette 157 av 218 respondenter.

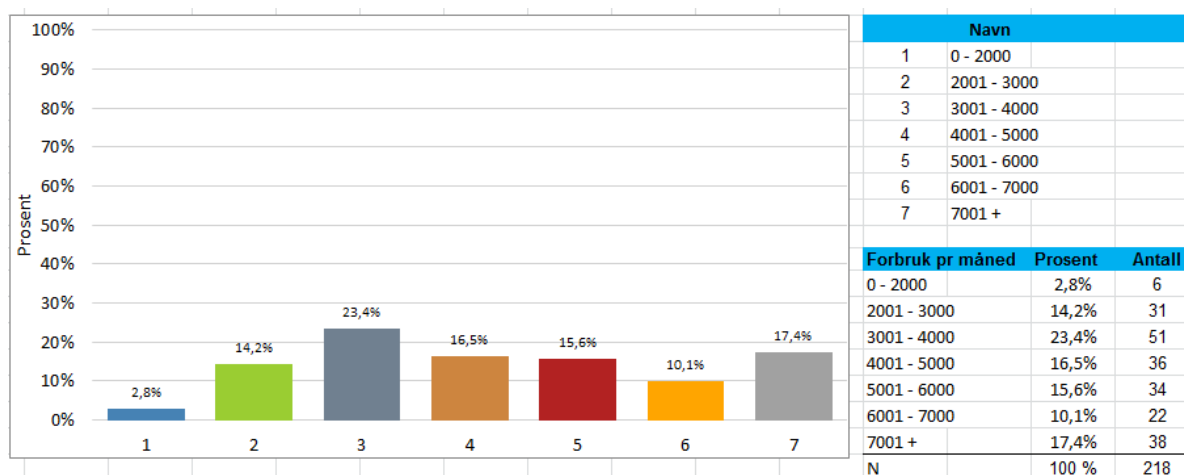

Figur 15: Husleiekostnad

Totalforbruk eks. husleiekostnad

En students totale kostnader er kostnader i forbindelse med mat og drikke, trening, klær og kosmetikk, alkohol og tobakkvarer, og liknende. For å få en samlet oversikt over kostnadene, viser figur 15 det månedlige forbruket til hver student. Forbruket til studentene fordeler seg jevnt over de ulike verdiene, men nærmere ¼ (23,4 %) av respondentene ligger i intervallet 3001 – 4000 kroner per måned, det vil si 51 av totalt 218 respondenter.

En oversikt over hvordan det totale forbruket er fordelt ut over forskjellige utgiftsposter, ligger vedlagt under vedlegg 5.

Figur 16: Totalkostnad, eks husleiekostnad

6.4.2 Hypotesetesting

For å se på effekten av forbruk, ønsker vi å se om høyere konsum fører til redusert sparing i BSU. Tabell 4 viser antall respondenter som benytter seg av spareformen BSU og forbruket de har per måned, henholdsvis 142 respondenter.

Totalt forbruk per måned, eksklusiv husleie BY Hvor mye av maksimalbeløpet til BSU sparte du i løpet av fjoråret, 2014?									
	0 kr	1-5000 kr	5001 - 10 000 kr	10 001 - 15 000 kr	15 001 - 20 000 kr	20 001 - 24 999 kr	25000 kr	Total	N
0 -2000	0	0	25	25	25	0	25	100	4
2001 - 3000	5	41	9	14	5	5	23	100	22
3001 - 4000	0	16	16	9	13	3	44	100	32
4001 - 5000	5	36	5	5	0	5	45	100	22
5001 - 6000	13	21	0	17	29	4	17	100	24
6001 - 7000	0	27	20	7	7	0	40	100	15
7001 +	0	26	22	13	0	4	35	100	23
Total	4	26	12	11	10	4	34	100	
N	5	37	17	16	14	5	48		142

Tabell 4: Totalforbruk og beløp spart i BSU

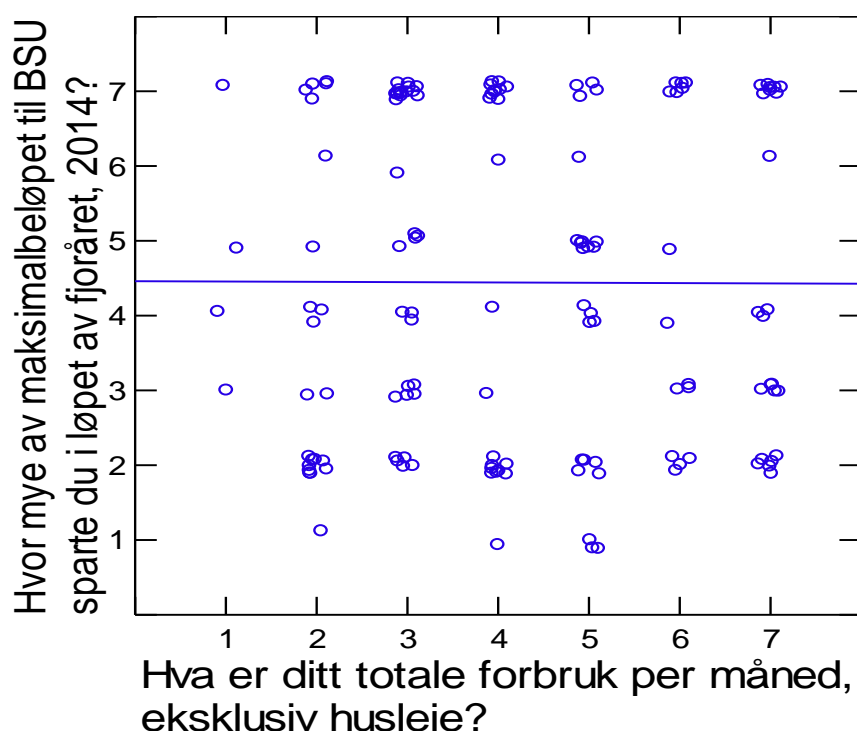
Av tabell 4 ser vi en jevn fordeling på antall respondenter på hver av verdiene knyttet til forbruk (kolonne), med unntak av verdien 0 – 2000 kroner. Tar man utgangspunkt i beløp spart i BSU (rad), ser vi en mindre jevn fordeling, hvor antall respondenter varierer i stor grad. Den prosentvise fordelingen viser at over $\frac{1}{3}$ av respondentene har spart 25 000 kroner uavhengig av forbruksstørrelse, mens over $\frac{1}{4}$ har spart mellom 1 – 5000 kroner. Resterende prosentseter på verdiene knyttet til den avhengige variabelen varierer fra 4 % - 12 %.

Spredningsdiagram

Ved å se på spredningsdiagram 2, ser vi at fordeling av de mest markante samlingspunktene ligger svært langt unna regresjonslinjen. Samlingspunktene over regresjonslinjen viser at det er mange studenter med forbruk fra 3001 – 7001+ som sparte maksimalbeløpet i BSU.

Samlingspunktene under regresjonslinjen viser også at mange studenter med forbruk fra 2001 – 7001+, sparte mellom 1 – 5000 kroner. Resultatene fra disse samlingspunktene viser det samme som tabellen, men gir et bedre bilde av fordelingen.

Det som bidrar til at resultatene ikke er langt unna en signifikant sammenheng, er at det ligger samlinger av flere studenter med verdikombinasjoner tett inntil regresjonslinjen. Eksempelvis ser vi en samling av studenter med forbruk mellom 5001-6000 kroner som sparte mellom 15 001- 20 000 kroner, mens også en samling av studenter med forbruk mellom 5001 – 6000 kroner som sparte 10 001 – 15 000 kroner.

Spredningsdiagram 2: Totalforbruk og beløp spart i BSU

På bakgrunn av disse fordelingene får vi en regresjonslinje som er nøytral, fordi det er omtrent like mange studenter med verdikombinasjoner over linjen, som under.

P-verdi

Ved 36 frihetsgrader finner vi også her en kritisk verdi på 51,00. Det observerte kji-kvadratet for tabellen er oppgitt til å være 45,269, noe som er lavere enn den kritiske verdien. Selv om kji-kvadratet ikke er mye lavere enn den kritiske verdien, indikerer dette likevel at det ikke er en sammenheng mellom totalforbruk og beløp spart i BSU. P-verdien i tabell 5 viser at det er 13,8 % sannsynlig at sammenhengen har skjedd ved en tilfeldighet. Resultatet er ikke signifikant og vi får dermed ikke støtte for vår hypotese om at høyere forbruk fører til redusert sparing i BSU.

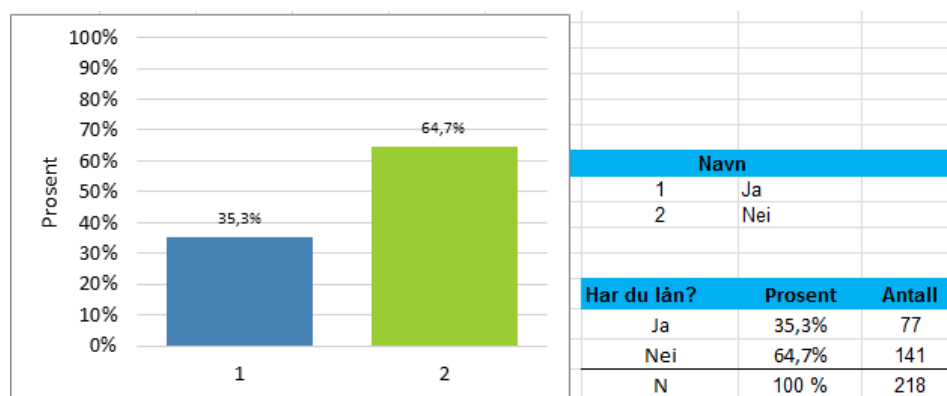
Test Statistic	Value	df	p-value
Pearson Kji-kvadrat	45,269	36	0,138

Tabell 5: Hypotesetesting av totalforbruk og beløp spart i BSU

6.5 Hypotese 3

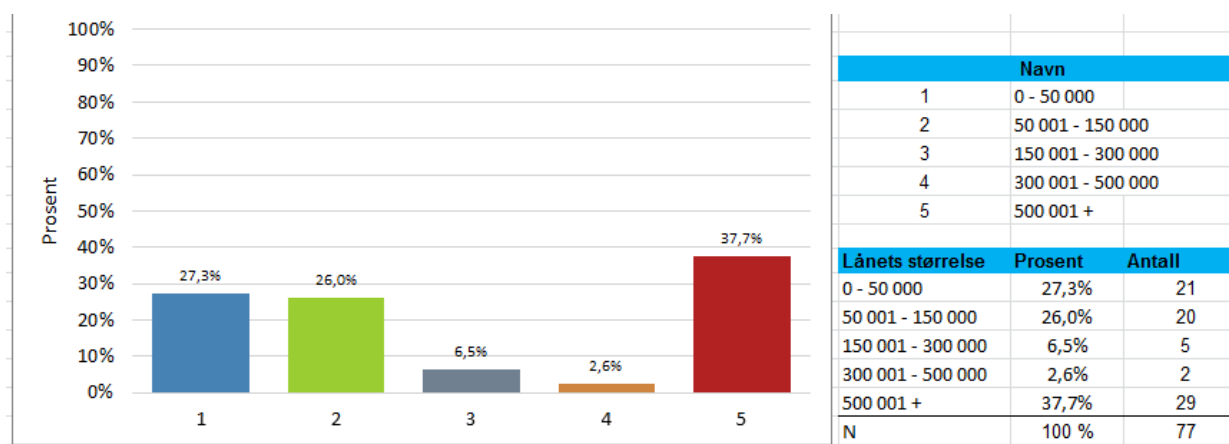
6.5.1 Lån

Som ved tidligere analyser har vi her skilt mellom studentene gjennom et enkelt ja/nei spørsmål. Av figur 16 ser vi at av totalt 218 respondenter, er det 77 (35,3 %) av disse som har lån. En oversikt over hvilke type lån disse studentene har, kan sees i vedlegg 6.

Figur 17: Lån, eks. lånekassen

Av de 77 studentene som har lån, viser figur 17 en oversikt over hvor mye hver student har i lån. Resultatet viser at den største andelen av studentene har lån på 500 001+, disse utgjør 37,7 %. Videre ser vi at det også er stor oppslutning blant de som har lån mellom 0 – 50 000 kroner og 50 001 – 150 000 kroner, henholdsvis 27,3 % og 26 %.

Figur 18: Lånets størrelse

Vi ønsker å undersøke om et lavere lån fører til redusert sparing, derfor vil vi se på forholdet mellom størrelsen på lån og beløp spart i BSU.

6.5.2 Hypotesetesting

Når vi nå ser på variabelen lån opp mot beløp spart i BSU, reduseres antall respondenter fra 77 til 50. Grunnen til at 27 av respondentene faller bort, er fordi disse ikke benytter seg av spareformen BSU.

Tabell 6 viser den prosentvise fordelingen av verdikombinasjoner på begge variablene. Vi kan se at det er svært få respondenter på hver enkelt kolonne, som kan gi misvisende resultater. En trend vi observerte var likevel at studenter med et lavt lånebeløp var de som sparte minst i BSU. Dette kan vi se ut i fra prosentfordelingen på verdiene 0 – 50 000 og 50 001 – 150 000, samt at det kun er fire respondenter på verdiene fra 150 001 – 500 000, hvor 3 av 4 studenter sparte under 10 000 kroner.

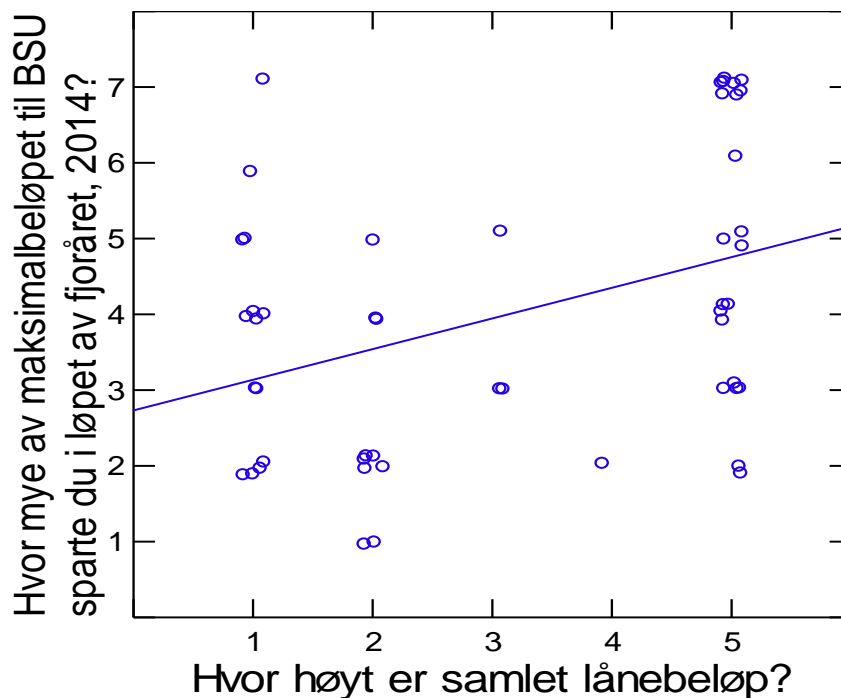
En annen observasjon i tabellen er at totalt 18 % av 50 respondenter sparte fullt beløpt i BSU. Av disse er det nærmere 90 % som har et lån på 500 000+.

Hvor høyt er samlet lånebeløp? BY Hvor mye av maksimalbeløpet til BSU sparte du i løpet av fjoråret, 2014?									
	0 kr	1-5000 kr	5001 - 10 000 kr	10 001 - 15 000 kr	15 001 - 20 000 kr	20 001 - 24 999 kr	25000 kr	Total	N
0 - 50 000	0	29	14	29	14	7	7	100	14
50 001 - 150 000	20	50	0	20	10	0	0	100	10
150 001 - 300 000	0	0	67	0	33	0	0	100	3
300 001 - 500 000	0	100	0	0	0	0	0	100	1
500 001 +	0	9	18	18	14	5	36	100	22
Total	4	24	16	20	14	4	18	100	
N	2	12	8	10	7	2	9		50

Tabell 6: Lånebeløp og beløp spart i BSU, NR. 1

Spredningsdiagram

Regresjonslinjen i spredningsdiagram 3 viser en positiv sammenheng. Vi ser her at de som har lån under 500 000 kroner sparer relativt mindre enn studenter med 500 001+ i lån. Punktene i diagrammet er i hovedsak samlet rundt verdikombinasjon «høyt lånebeløp og høyt sparebeløp» og «lavt lånebeløp og lavt sparebeløp». Hovedårsaken til at vi ikke får en statistisk signifikant sammenheng er at flere av studentene med høyt lån, sparer et variert beløp i BSU og at enkeltstudenter med mellomstort lån utgjør en høy prosentandel i tabell 6.

Spredningsdiagram 3: Lånebeløp og beløp spart i BSU

P-verdi

Det observerte kji-kvadratet i tabell 7 er oppgitt til å være 33,66. Ser vi dette opp mot den kritiske verdien vi finner ved 24 frihetsgrader, er denne lik 36,42. Ut i fra tabellen er det ikke sammenheng mellom variablene, dette kommer også til uttrykk ved p-verdi lik 9,1%.

Test Statistic	Value	df	p-value
Pearson Kji-kvadrat	33,66	24	0,091

Tabell 7: Hypotesetesting av lånebeløp og beløp spart i BSU, NR. 1

Vi valgte å samle verdiene på variablene lån og beløp spart i BSU, slik at vi kunne skille mellom høyt og lavt beløp på begge variablene. For å definere hva vi betrakter som høyt og lavt beløp på lån, går skillet på 500 000 kroner. Skillet på beløp spart i BSU går på 15 000 kroner.

Tabell 8 viser nye verdikombinasjoner som gir et bedre bilde av om lavere lån faktisk fører til redusert sparing. Her ser vi at en større andel av studenter med lån sparer under 15 000 kroner (64 %) i BSU enn over 15 000 kroner (36 %).

For verdiene over og under 15 000 kroner, er det en prosentdifferanse på henholdsvis -24 prosentpoeng (21 % - 55 %) og 24 prosentpoeng (79 % - 45 %). Av andelen som sparer under 15 000 kroner, er det altså 24 prosentpoeng flere som har et lavt lånebeløp. Når det gjelder de som sparer et høyt beløp i BSU, er det 24 prosentpoeng som skiller mellom de med lån over og under 500 000 kroner.

Lånebeløp BY Hvor mye av maksimalbeløpet til BSU sparte du i løpet av fjoråret, 2014? - Prosenttabell				
	0 - 15 000	15 001 - 25 000	Total	N
0 - 500 000	79	21	100	28
500 001 +	45	55	100	22
Total	64	36	100	
N	32	18		50

Tabell 8: Lånebeløp og beløp spart i BSU, NR.2

Endelig P-verdi

Av ny tabell får vi et nytt kji-kvadrat lik 5,864, dette sett opp i mot en ny kritisk verdi vi finner ved 1 frihetsgrad. Den nye kritiske verdien er 3,84. Det observerte kji-kvadratet er høyere enn den kritiske verdien. En sammenheng mellom variablene i denne analysen betyr at de med lavt lån sparer relativt mindre i BSU, mens de med høyt lån sparte et relativt høyere beløp i BSU. Resultatet på disse verdikombinasjonene sier oss at det er signifikant sammenheng mellom størrelse på lån og beløp spart i BSU.

Vi får også en ny p-verdi, som her er lik 0,015 (1,5 %), som tyder på at det kun er 1,5%, sannsynlig at vi tar feil og avviser en sann nullhypotese. Dette betyr igjen at vi har en signifikant sammenheng og at vi dermed får støtte for vår hypotese om at lavere lån fører til redusert sparing i BSU.

Test Statistic	Value	df	p-value
Pearson Kji-kvadrat	5,864	1	0,015

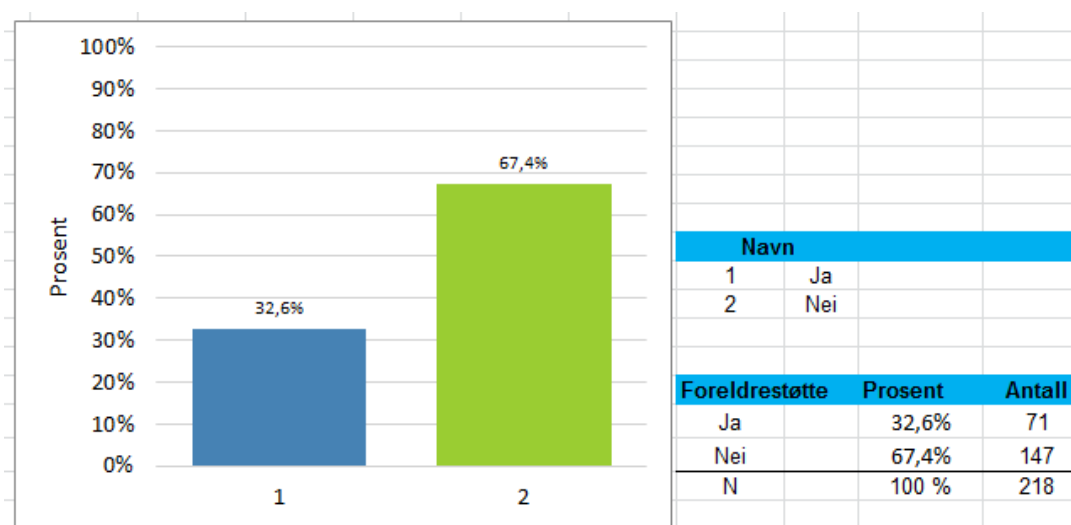
Tabell 9: Hypotesetesting av lånebeløp og beløp spart i BSU, NR.2

6.6 Hypotese 4

6.6.1 Foreldrestøtte

For å undersøke variabelen foreldrestøtte, kartla vi først hvor mange av studentene som mottar økonomisk støtte fra foreldre/foresatte. Figur 18 viser at av de totalt 218 respondentene er det 32,6 % (71 studenter) som svarer at de mottar økonomisk støtte til ulike formål.

Vedlegg 6 viser en oversikt over hvilke formål studentene får støtte til; deriblant faste utgifter, uforutsette utgifter, sparing, nedbetaling av lån og andre formål.

Figur 19: Økonomisk støtte fra foreldre/foresatte

6.6.2 Hypotesetesting

Forholdet mellom foreldrestøtte og sparing i BSU

For å teste hypotesen om at «økonomisk støtte fra foreldre/foresatte fører til økt sparing i BSU», har vi utarbeid en tabell som viser forholdet mellom de som mottar økonomisk støtte og de som ikke mottar støtte, opp mot beløp spart i BSU.

Tabell 10 viser at antallet av både de som mottar støtte og de som ikke mottar støtte, er redusert. Av de 71 som mottar støtte, er det kun 47 som også benytter seg av spareformen BSU. Det samme gjelder for de som ikke mottar støtte, hvor disse respondentene er redusert fra 147 til 95. Totalt tar tabellen for seg 142 respondenter med verdikombinasjoner av variabelene foreldrestøtte og sparing i BSU.

Mottar du økonomisk støtte fra foreldre/foresatte? by Hvor mye av maksimalbeløpet til BSU sparte du i løpet av fjoråret, 2014? - Prosenttabell									
	0 kr	1-5000 kr	5001 - 10 000 kr	10 001 - 15 000 kr	15 001 - 20 000 kr	20 001 - 24 999 kr	25000 kr	Total	N
Ja	9	21	9	2	13	6	40	100	47
Nei	1	28	14	16	8	2	31	100	95
Total	4	26	12	11	10	4	34	100	
N	5	37	17	16	14	5	48		142

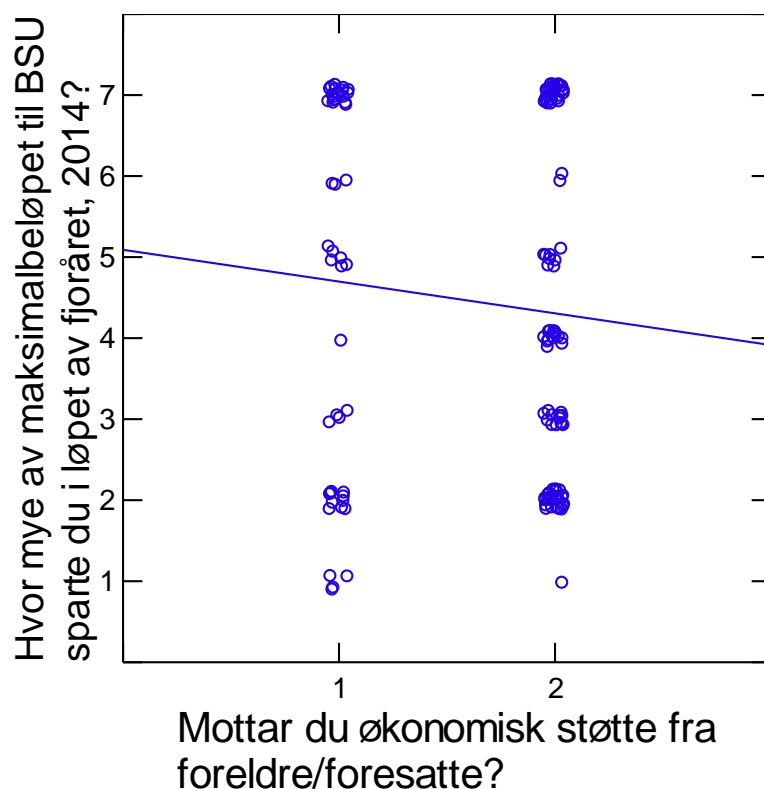
Tabell 10: Foreldrestøtte og beløp spart i BSU, NR. 1

Av tabell 10 ser vi at respondentene som svarer «nei» til foreldrestøtte fordeler seg mer eller mindre gradvis nedover jo høyere verdi vi får på beløp spart i BSU. Motsatt ser vi at de som svarer «ja» til foreldrestøtte fordeler seg gradvis oppover jo høyere verdi vi får på den avhengige variabelen. Dette kan forklares ved at vi holder variabelen foreldrestøtte konstant og ser på forskjellene mellom beløpt spart i BSU.

Ved å se på maksimalbeløpet spart i BSU, viser resultatet at blant de som mottar støtte er denne andelen 40 %, mens blant de som ikke mottar støtte er den 31 %. Ser vi på helheten av denne verdien, er det over $\frac{1}{3}$ av de 142 respondentene som sparer fullt uavhengig av økonomisk støtte.

Spredningsdiagram

For å få et bedre bilde av resultatet, tar vi utgangspunktet i spredningsdiagram 4 som viser hvordan verdikombinasjonene til respondentene fordeler seg. Diagrammet viser tydelig hvilke samlingspunkt som er størst. En stor del av respondentene som mottar økonomisk støtte er samlet under verdikombinasjonene «støtte og 25 000 kroner spart». Dette gjelder for så vidt også for de som ikke mottar støtte, men her er i tillegg samlingspunktene omkring lavere verdier av beløp spart i BSU, sterke. Vi får på grunn av dette en regresjonslinje som viser en negativ sammenheng.

Spredningsdiagram 4: Foreldrestøtte og beløp spart i BSU

P-verdi

Basert på både tabell 10 og spredningsdiagram 4, samt en p-verdi lik 2,3 %, indikerer dette at det er en statistisk sammenheng mellom variablene. Det vil si at vi får støtte for vår hypotese om at økonomisk støtte fra foreldre/foresatte fører til økt sparing i BSU. Resultatet støttes også av at kji-kvadratet (14,642) er høyere enn den kritiske verdien på 12,59 gitt ved 6 frihetsgrader.

Test Statistic	Value	df	p-value
Pearson Kji-kvadrat	14,642	6	0,023

Tabell 11: Hypotesetesting foreldrestøtte og beløp spart i BSU, NR. 1

For å gå nærmere inn på hvordan fordeling mellom de som mottar støtte og de som ikke mottar støtte er, har vi valgt å samle de sju verdiene på beløp spart i BSU til kun to verdier. Skillet mellom verdiene på beløp spart i BSU går på 15 000 kroner. Beløp under dette karakteriserer vi som lavt, mens beløp over anser vi som høyt.

Vi ser av tabell 12 at totalt 53 % av respondentene sparer mindre enn 15 000 kroner, mens 47 % sparer over dette beløpet. For verdiene over og under 15 000 kroner, er det en prosentdifferanse på henholdsvis 19 prosentpoeng (60 % - 41 %) og -19 prosentpoeng (40 % - 59 %). Andelen som sparer over 15 000 kroner, er altså 19 prosentpoeng høyere hos de som mottar støtte enn de som ikke mottar. Motsatt ser vi at det er 19 prosentpoeng høyere andel av de som ikke mottar støtte, mot de som mottar støtte av respondentene som sparer mindre enn 15 000 kroner.

Ut i fra at tabellen totalt er basert på et stort antall respondenter, tyder tallene på at det er en forskjell mellom de som mottar støtte og ikke mottar støtte, opp mot om de sparer mer eller mindre enn 15 000 kroner. Dette gir derfor et ytterligere grunnlag til å anta at det er sammenheng mellom de to variablene i tabellen.

Økonomisk støtte BY Hvor mye av maksimalbeløpet til BSU sparte du i løpet av fjoråret, 2014? - Prosenttabell				
	0 - 15 000	15 001 - 25 000	Total	N
Ja	40	60	100	47
Nei	59	41	100	95
Total	53	47	100	
N	75	67		142

Tabell 12: Foreldrestøtte og beløp spart i BSU, NR. 2

Endelig P-verdi

Av tabell 12 får vi en ny p-verdi som viser at det er 3,7 % sannsynlig at sammenhengen har skjedd ved en tilfeldighet. Vi ser at denne p-verdien er litt høyere enn forrige, men tabell 12 gir en enklere oversikt over sammenhengen. Den nye p-verdien er likevel innenfor et signifikansnivå på 5 % og det er derfor grunnlag for å anta at det er en statistisk signifikant sammenheng mellom variablene. Også dette resultatet blir støttet med et kji-kvadrat på 4,329, som igjen er høyere enn den kritiske verdien lik 3,84, som vi finner ved 1 frihetsgrad, dette vises i tabell 13.

Samlet sett får vi dermed støtte for vår hypotese om at økonomisk støtte fra foreldre/foresatte fører til økt sparing i BSU.

Test Statistic	Value	df	p-value
Pearson Kji - kvadrat	4,329	1	0,037

Tabell 13: Hypotesetesting av foreldrestøtte og beløp spart i BSU, NR. 2

7. DISKUSJON AV ANALYSEN

Vi vil her diskutere de resultatene som kom frem i analysen og sette dem i sammenheng med teorien, samt egne antakelser.

7.1. Hypotese 1 – «Høyere inntekt fører til økt sparing i BSU»

Både moderne mikroøkonomi og Keynes konsumentteori tar utgangspunkt i disponibel inntekt som en avgjørende faktor for et individs sparing. Det vil si at jo høyere inntekt man har, jo høyere vil sparebeløpet bli, forutsatt at andre betydningsfulle faktorer forblir de samme.

Ut i fra våre empiriske funn ser vi ingen signifikant sammenheng mellom høyere inntekt og økt sparing i BSU. Resultatet tyder på at studenter med økende inntekt velger å konsumere istedenfor å spare. Denne utsettelsesatferden kan vi koble opp mot teorien prokrastinering, som går ut på studenters preferanser. En annen vinkling kan være at studentene forventer en jevn inntektsøkning i årene fremover, og ser derfor ikke behovet for å sette av penger til sparing. Denne vinklingen kan kobles opp mot Modiglianis' livssyklushypotese.

Selv om vi ikke får signifikant sammenheng mellom variablene, viser regresjonsanalysen en positiv moderat sammenheng, da regresjonslinjen tenderer gradvis oppover. På bakgrunn av dette kan vi ikke se bort i fra konsumentteorien, men heller anta at kunnskap om personlig økonomi og viljen til å spare, er faktorer av betydning.

7.2. Hypotese 2 – «Høyere konsum fører til redusert sparing i BSU»

Konsum er i likhet med inntekt en avgjørende faktor for et individs sparing. Konsum påvirker sparingen negativt, da det er denne faktoren som trekkes fra disponibel inntekt, og det man står igjen med kan gå til sparing.

Forbruket til studentene varierer i stor grad, og vi observerer ingen signifikant sammenheng mellom totalforbruk og beløp spart i BSU. Dette fordi relativt mange sparer enten et høyt beløp eller et lavt beløp i BSU, uavhengig av størrelsen på forbruket. Det er derfor grunnlag til å anta at studenter enten er disiplinerte, hvor de ser på sparingen som en investering, eller så velger de å utsette sparingen til fordel for konsum.

Det er også grunnlag for å anta at høyt forbruk har en sammenheng med at studenter har stor frihet i sin hverdag og ikke planlegger godt nok i forhold til å ha et optimalt forbruk, slik som Professor Frode Svartdal er inne på (avsnitt 3.1.5). Hadde studentene vært mer bevisste på eget forbruk, kunne et større beløp gått til sparing.

Vi kan også koble observasjonene fra respondentene som sparer et mindre beløp enn 15 000, opp mot livssyklushypotesen og anta at disse utsetter sparing, siden de har en forventning om en høyere fremtidig inntekt.

7.3 Hypotese 3 – «Lavere lån fører til redusert sparing i BSU»

Et lån vil indirekte påvirke sparingen til en student, da beløpet som brukes for å betjene lånet heller kunne ha gått til sparing. Dette kommer også frem i konsumentteorien (avsnitt 3.1.2), som beskriver hvordan mulighetsområdet til å spare reduseres for et individ som låner.

Som det kom frem i analysen, er det mer sannsynlig at studenter med et lavere lånebeløp, sparer mindre i BSU. Vi antar at dette skyldes en høyere rente og kortere nedbetalingstid. Eksempler på slike lån, er som nevnt i avsnitt 4.2.3, billån og forbrukslån.

Noe overraskende kommer det også frem at det er en stor andel av respondentene som har lånebeløp over 500 000 kroner, som sparer maksimalbeløpet. Dette bidro sterkt til at vi fikk en signifikant sammenheng mellom variablene. Dette kan tyde på at lånebeløp over 500 000 kroner er boliglån eller finansieringslån med lav rente. Har et individ et slikt lån, antar vi at disse, ved siden av å betjene eget lån, har en større mulighet til å spare i BSU og resultatet viser at mange velger denne løsningen.

7.4 Hypotese 4 – «Økonomisk støtte fra foreldre/foresatte fører til økt sparing i BSU»

Økonomisk hjelp fra foreldre/foresatte har etter hvert blitt et bidrag som øker studenters disponible inntekt, denne støtten går til ulike formål, blant annet sparing. Beløpet studenter mottar fra lånekassen er ikke nok i seg selv, dermed må studenter enten øke disponibel inntekt med arbeidsinntekt eller ved hjelp av foreldre/foresatte. Flere studenter mottar begge deler.

I analysedelen så vi på sammenhengen mellom variablene foreldrestøtte og beløp spart i BSU. Gjennom hele analysen for foreldrestøtte fikk vi støtte om at det er en signifikant sammenheng mellom variablene.

En interessant observasjon er at en større del av de som mottar støtte, sparer et høyt beløp i BSU. Vi ser også at en større andel av respondentene som ikke mottar støtte, sparer et lavt beløp i BSU. Vi kan dermed anta at de som mottar støtte og sparte et høyt beløp i BSU, ikke har et forbruk som øker parallelt med støtten fra foreldre/foresatte, men at disse pengene går til sparing. Det kan være ulike årsaker til dette, blant annet retningslinje fra de som faktisk gir pengene.

Spørsmål 37 i vedlegg 6, viser at det er 60,6 % av respondentene som får månedlig økonomisk støtte fra foreldre/foresatte. Spørsmål 39 i samme vedlegg, viser at det er 59,2 % som bruker foreldrestøtte til fast utgifter. På bakgrunn av dette kan vi anta at flere av studentene får dekket flere av deres store utgifter, eksempelvis husleie. Dette vil gi en indirekte effekt hvor studentene har mulighet til å spare mer i BSU, da det vil være mer penger til overs. En annen årsak kan være at støtten kommer som en *bonus* og at studentene derfor velger å spare disse pengene fremfor å øke forbruket sitt.

8. KONKLUSJON

Målet med denne oppgaven var å se på hvilken effekt ulike økonomiske faktorer hadde på sparing i BSU. Dette gjorde vi gjennom å se på hver av de økonomiske faktorene opp mot beløp spart i BSU.

Ut i fra oppgavens problemstilling «*hvordan påvirker ulike økonomiske faktorer sparing i BSU for studenter ved Høgskolen i Hedmark?*», viser resultatet av analysene at en student sparer i BSU uten signifikant sammenheng med verken inntekt eller forbruk. Forventninger om høyere fremtidig inntekt og ulike preferanser i forhold til konsum, samt viljen til å spare, antar vi er årsaker som spiller en viktig rolle da vi ikke får støtte for våre hypoteser.

Når det kommer til hypotesen om lån, får vi en signifikant sammenheng som viser at jo lavere lånet er, jo mindre beløp sparer studenter i BSU. Dette kan skyldes høye renter og kort nedbetalingstid. Den økonomiske faktoren foreldrestøttes effekt på sparing i BSU, er at støtten fører til høyere beløp spart. Denne sammenhengen er også signifikant.

Ut i fra funnene i analysen fikk vi sett hvilken effekt de ulike økonomiske faktorene hadde på sparing i BSU for vårt utvalg. Vi fikk støtte for to av fire hypoteser, lån og foreldrestøtte, mens vi noe overraskende ikke fikk støtte for hypotesene under inntekt og forbruk. Dermed kan vi konkludere med at problemstillingen ble besvart med interessante funn.

9. UNDERSØKELSENS RELIABILITET, VALIDITET OG FEILKILDE

Kunnskap om temaet og metode for gjennomføring av en oppgave, kan ha betydning for om problemstillingen besvares eller ikke. Riktig metodebruk skal sikre oppgavens validitet (gyldighet) og reliabilitet (pålitelighet).

Validitet

I hvilken grad vi måler det vi ønsker å måle, er kjennetegn på begrepet validitet (Fangen & Sellerberg, 2011, s.82). Spørreskjemaet vårt inneholder flere spørsmål som ikke er av betydning for problemstillingen, derfor kan undersøkelsen ha tatt unødvendig tid, noe som kan være årsaken til at noen få respondenter har falt av underveis. Grunnen til at vi hadde flere spørsmål enn det vi i etterkant ser var nødvendig, var for å få en mer detaljert oversikt og ikke risikere å utelate variabler av betydning.

Validitet vil også si om data vi samler inn, besvarer problemstillingen. Siden vi har målbare spørsmål innenfor hver av de økonomiske faktorene, gjør dette at vi kan se en årsak-effekt-sammenheng opp mot det spørsmålet som avdekker den avhengige variabelen. Med bakgrunn i dette får vi besvart vår problemstilling som bidrar til en høy grad av validitet.

En høy grad validitet vil ikke være nok til å vurdere besvarelsen av problemstillingen alene, vi må derfor se det i sammenheng med hvor pålitelig gjennomføringen er, uttrykt ved reliabilitet.

Reliabilitet

«Reliabilitet knytter seg til nøyaktigheten av undersøkelsens data, hvilke data som brukes, den måten de samles inn på, og hvordan de bearbeides» (Johannessen et al, 2010, s. 40). For vår oppgave har vi benyttet oss av sosiale medier for distribusjon av spørreundersøkelsen. Selv om sosiale medier kan føre til at vi får respondenter fra flere forskjellige geografiske områder og forskjellige aldersgrupper, publiserte vi undersøkelsen på lukkede grupper, som i utgangspunktet består av studenter innenfor vårt utvalg.

Likevel gir ikke dette en garanti for at studentene som gjennomførte undersøkelsen er innenfor oppgavens kriterier (student, alder mellom 18-33 år og campus Rena/Elverum), samt at hvor ærlig respondentene svarte på spørsmålene.

I Questback var det mulig å luke ut respondenter som ikke oppfylte våre kriterier slik at vi fikk inn riktig utvalg. Dette ble gjort med variablene student og alder, mens en feilkilde vi ikke oppdaget var at de som svarte «annet» på spørsmålet om campus, ikke ble dirkete overført til siste side av undersøkelsen. Det var kun to studenter som valgte dette svaralternativet, disse utgjør derfor en lav prosentandel og vil ikke kunne påvirke det samlede resultatet i stor grad.

På grunn av tid og ressurser har vi ikke mulighet til å teste reliabiliteten ved å gjenta samme undersøkelse, dette kalles test-retest-reliabilitet. En annen måte å vurdere reliabiliteten på, er ved interreliabilitet, som vil si at flere forskere vurderer dataene som er samlet inn (Johannessen et al, 2010, s.404).

Annen kritisk vurdering av oppgaven

For å få et representativt utvalg må ideelt sett sammensettingen av viktige egenskaper være den samme som i populasjonen. Ved campus Rena og Elverum er det nærmere 4500 studenter fordelt på deltid- og heltidsutdanning. I vår undersøkelse deltok 6 deltidsstudenter og 214 heltidsstudenter. Det vil si at vi har for få antall respondenter til at utvalget kan regnes som representativt. Derfor kan vi ikke generalisere resultatet i samme grad som det egentlig er mulighet for hvis alle 4500 studentene deltok. På grunn av alderskravet på 18-33 år ville vi likevel ikke kunne benyttet oss av samtlige 4500, da Høgskolen i Hedmark har studenter i alle aldre fra 18 år og oppover.

En annen svakhet er at vi har tatt for lite hensyn til at deltidsstudenter har bedre mulighet til å ha arbeid ved siden av studiene, som fører til høyere inntekt og konsum. Disse respondentene kan ha påvirket hypotesetestingen og sammenhengen mellom variablene. Hadde vi luket bort deltidsstudentene, ville det likevel ikke ha påvirket resultatene av hypotesetestingen i stor grad, da vi observerte såpass klare tall i forhold til å forkaste eller beholde hypotesene.

10. VIDERE ARBEID

Boligsparing for Ungdom er et relativt nytt spareprodukt hvor det finnes lite tidligere forskning. Vi antar at forskning rundt tema vil øke i årene fremover da spareformen etter hvert har blitt svært utbredt.

Det er viktig å nevne at vår oppgave er basert på få antall respondenter ved campus Rena og Elverum på Høgskolen i Hedmark, dermed er det ikke sikkert at resultatene vil være det samme dersom populasjon utvides til landsbasis. Dersom populasjon økes, vil det være interessant å sammenligne resultatene med vår undersøkelse, for på den måten å se om sammenhengene mellom variablene er de samme for alle studenter i Norge.

For videre arbeid vil det være interessant å kartlegge andre faktorer som kan være av betydning for studenters sparing, spesielt faktorer som sparevilje og kunnskap om personlig økonomi. Dette er faktorer som kan være vanskelig å måle, men kan la seg gjøre dersom det settes av nok tid og ressurser.

11. LITTERATURLISTE

Ackerman, D.S., & Gross, B.L. (2005). My instructor made me do it: Task characteristics of procrastination. *Journal of Marketing Education*, 27(1), 5-13.
<http://dx.doi.org/10.1177/0273475304273842>

Barstad, A., Løwe, T., & Thorsen, L. R.. (2012). *Studenters inntekt, økonomi og boutgifter: Levekår blant studenter 2010*. Statistisk sentralbyrå (SSB Rapport 38, 2012). Lokalisert på http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_201238/rapp_201238.pdf

Bojer, H. (2015). Inntekt. *Store norske leksikon*. Lokalisert 25. mars 2015, på <https://snl.no/inntekt>

Christophersen, K-A.. (2013). *Introduksjon til statistisk analyse: regresjonsbaserte metoder og anvendelse*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

De nasjonale forskningsetiske komiteene (DNFK). (2010) *1. Kvalitative og kvantitative forskningsmetoder – likheter og forskjeller*. Lokalisert på <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/medisin-og-helse/kvalitativ-forskning/1-kvalitative-og-kvantitative-forskningsmetoder--likheter-og-forskjeller/>

DNB (i.d.). *Forbrukslån*. Lokalisert på <https://www.dnb.no/privat/laan/forbrukslaan.html>

Døskeland, T. (2014) *Personlig finans*. Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS

Engelhardt, G.V. (1995). House prices and home owner saving behavior. *Regional Science and Urban Economic*, 26, 313-336. Lokalisert på <http://www.econ2.jhu.edu/people/ccarroll/papers/cos-wealth-effects-literature/papers/engelhardt.pdf>

Fangen, K., & Sellerberg, A-M. (Red.).(2011). *Mange ulike metoder*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Finans Norge. (2014). *BSU mer enn fordoblet på fem år*. Lokalisert på <https://www.fno.no/aktuelt/nyheter/2014/12/bsu-mer-enn-fordoblet-pa-fem-ar/>

Finans Norge. (2014). *Foreldre trår til ved barnas boligkjøp*. Lokalisert på <https://www.fno.no/aktuelt/sporreundersokelser/husholdningsundersokelsen1/husholdningsundersokelsen-2014/foreldre-trar-til-ved-barnas-boligkjop/>

Finans Norge. (2013). *Rekordmange satser på BSU-sparing*. Lokalisert på <https://www.fno.no/aktuelt/sporreundersokelser/finansbarometeret/finansbarometeret-2013/rekordmange-satser-pa-bsu-sparing/>

Finans Norge. (2014). *Ti ting du kanskje ikke visste om BSU*. Lokalisert på <https://www.fno.no/aktuelt/nyheter/2014/12/ti-ting-du-kanskje-ikke-visste-om-bsu/>

Finans Norge. (2014). *Økt sparevilje som følge av pensjonsreformen*. Lokalisert på <https://www.fno.no/aktuelt/nyheter/2014/04/okt-sparevilje-som-folge-av-pensjonsreformen/>

Halvorsen, K., (2008). *Å forske på samfunnet: En innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: J.W. Cappelen Forlag AS

Haycock, L.A., Mccarthy, P., & Skay, C.L. (1998). Procrastination in College Students: The Role of Self-Efficacy and Anxiety. *Journal of Counseling & Development*, 76(3), 317-324. <http://dx.doi.org/10.1002/j.1556-6676.1998.tb02548.x>

Johannessen, A., Tufte, P.A., & Christoffersen, L. (2010) *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode (4 utg.)*. Oslo: Abstrakt forlag AS

Kaspersen, L. (2014). Dagens næringsliv: 15 % -regelen er ikke hugget i stein. Lokalisert på: <http://www.dn.no/privat/privatokonomi/2012/02/22/-15prosentregelen-er-ikke-hugget-i-stein>

Keynes, J.M (1936). *The General Theory of Employment, Interest and Money*. London: Macmillan

Lovdata. (2015). *Lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven)*. Lokalisert på https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-03-26-14/*#KAPITTEL_17

Lånekassen. (2015). *Antall år du kan få støtte fra Lånekassen*. Lokalisert på <http://www.lanekassen.no/nb-NO/Stipend-og-lan/Hoyere-utdanning/krav-og-vilkar-for-a-fa-stotte/Antall-ar-med-stotte/>

Lånekassen. (2015) *Inntekt og formue*. Lokalisert på <http://www.lanekassen.no/nb-NO/Stipend-og-lan/Hoyere-utdanning/Inntekt-og-formue/inntekt-og-formue/>

Modigliani, F. (1986). Life Cycle, Individual Thrift, and the Wealth of Nations. *The American Economic Review*, Vol: 76 (3) American Economic Association

Morken, T., (2014, 15. september). Utsetter du ting hele tiden? Da bør du lese dette. *Nordlys Nettavis*. Lokalisert på <http://www.nordlys.no/nyheter/article7582846.ece>

Nordmo, M. (2014). Timeful – om utsatt konsum av varer og tid. *Magma Econas tidsskrift for økonomi og ledelse*. Lokalisert på <http://www.magma.no/timeful-om-utsatt-konsum-av-varer-og-tid2>

Riis, C. & Moen R., E. (2012). *Moderne Mikroøkonomi*. (2. utg). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Skandiabanken (i.d.). *Hva er et billån?* Lokalisert på <https://skandiabanken.no/sporsmal-og-svar/billan/hva-er-et-billan/>

Steel, P. (2007). The nature of procrastination: a meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1). <http://dx.doi.org/65-94.10.1037/0033-2909.133.1.65>

Stoltz, G. (2009). Forbruk. *Store norske leksikon*. Lokalisert på: <https://snl.no/forbruk>

Øhrn, K.G., (2002). *Hvordan lykkes med metode og statistikk i samfunnsfag*. Oslo: Universitetsforlaget

12. VEDLEGG

Vedlegg 1: Spørreskjema

Høgskolen i Hedmark

Boligsparing for ungdom - BSU

BACHELOROPPGAVE 2015

Dette er en spørreundersøkelse i forbindelse med vår avsluttende bacheloroppgave i Økonomi og Administrasjon ved Høgskolen i Hedmark, Campus Rena.

Formålet med undersøkelsen er å kartlegge hvordan ulike økonomiske faktorer påvirker studenters sparing i BSU

Undersøkelsen er anonym og vi setter stor pris på ditt bidrag!

Din identitet vil holdes skjult.

Les om retningslinjer for personvern. (Åpnes i nytt vindu)

* Er du student?

Ja

Nei

* Alder

18 - 20

21 - 23

24 - 26

27 - 30

31 - 33

34 +

Respondentene som velger alternativene «Nei» til student, og «34+» til alder, vil overføres til siste side av undersøkelsen hvor vi takker for deltakelse

*** Kjønn**

- Mann
- Kvinne

*** Hvilken Campus er du student ved?**

- Rena
- Elverum
- Annet

*** Studieforløp**

- Deltidsstudent
- Heltidsstudent
- Annet

*** Hvilket år er du på i utdanningsløpet?**

- 1. året
- 2. året
- 3. året
- 4. året
- 5. året

Denne deler av spørreskjema omhandler teamet "SPARING"

*** Sparer du?**

- Ja
- Nei

Svarer respondenten «nei» til sparing, får han/hun følgende spørsmål:

*** Hvorfor sparer du ikke?**

- Har ikke nok penger til sparing
- Velger å bruke penger på andre ting
- Annet

Svarer respondenten «ja» til sparing, får han/hun følgende spørsmål:

Kan velge flere alternativer

*** Hvorfor sparer du?**

- Reiser
- Kjøp av bil
- Øke egenkapital
- Nedbetaling av lån
- Kjøp av bolig
- Annet

Her kan du velge flere alternativer

*** Hvilken type form for sparing har du?**

- Fond
- Aksjer
- Bolig sparing for ungdom (BSU)
- Sparekonto
- Annen form for sparing

Sparer respondenten på valgalternativet «Boligsparing for ungdom(BSU), vil han/hun får følgende spørsmål:

Denne delen omhandler "Boligsparing for ungdom" - BSU

Her kan du velge flere alternativer

*** Hvorfor sparer du til BSU?**

- Oppfordring fra familie/ venner
- Sikret sparing til bolig
- Høy rente - renteinntekter
- Skattefradrag
- Annet

*** Hvor ofte sparer du til BSU?**

- Månedlig
- Kvartalsvis
- Årlig
- Sjeldnere enn årlig
- Annet

Grensen til BSU er 25 000 kr for ett år

*** Hvor mye av maksimalbeløpet til BSU sparte du i løpet av fjoråret, 2014?**

- 0
- 1 - 5000
- 5001 - 10 000
- 10 001 - 15 000
- 15 001 - 20 000
- 20 001 - 24 999
- 25 000

Denne delen omhandler temaet "INNTEKT"

*** Er du i arbeid?**

- Ja
- Nei

Svarer respondenten «nei» til arbeid, får han/hun følgende spørsmål

Her kan du velge flere alternativer

*** Årsaker til at du ikke er i arbeid?**

- Ikke behov for jobb
- Ikke fått jobb
- Mangel på tid
- Ufør
- Annet

Svarer respondenten «ja» til arbeid, får han/hun følgende spørsmål:

Her kan du velge flere arbeidsstillinger.

F.eks. hvis man har en deltidsjobb et sted og har en sommerjobb et annet sted, velger man både deltidsjobb og sommerjobb.

*** Hvilken type arbeidsstilling har du?**

- Vikar
- Sommerjobb
- Deltidsansatt
- Heltidsansatt
- Annet

Dette er inntekt eksklusiv støtte fra Lånekassen

*** Hvor stor var den samlet brutto arbeidsinntekt i fjor (Før skatt)**

- 0 - 40 000
- 40 001 - 60 000
- 60 001 - 80 000
- 80 001 - 100 000
- 100 001 - 130 000
- 130 001 - 160 000
- 160 001 +

Denne delen omhandler teamet "FORBRUK"

*** Hvor mye betaler du i husleie pr. måned?**

- Betaler ikke husleie
- Har egen bolig
- 1 - 2000
- 2001 - 4000
- 4001 - 6000
- 6001 - 8000
- 8001 +

Nedenfor forsøker vi å dele inn ditt totale forbruk inn i kategorier.

*** Hvor høyt forbruk har du ca på følgende utgifter per måned?**

	0	1-250	251-500	501-1000	1001-1500	1501-2000	2001-2500	2501 +
Mat og drikke	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Klær, sko og kosmetikk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trening, o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Helsepleie, lege, o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Alkohol	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sigaretter, tobakkvarer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kafé, pub, restaurantbesøk, o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kino, konserter, o.l.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Telefon, internett	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

*** Hva er ditt totale forbruk per måned, eksklusiv husleie?**

- 0 - 2000
- 2001 - 3000
- 3001 - 4000
- 4001 - 5000
- 5001 - 6000
- 6001 - 7000
- 7001 +

Denne delen omhandler teamet "LÅN.

*** Har du lån? Eksklusiv støtte fra Lånekassen**

- Ja
- Nei

Sparer respondenten «ja» til lån, får han/hun følgende 3 spørsmål:

Her kan du velge flere alternativer

*** Hvilken type lån har du?**

- Boliglån
- Billån
- Forbrukslån /kredittlån
- Annen type lån

*** Hvor høyt er samlet lånebeløp?**

- 0 - 50 000
- 50 001 - 150 000
- 150 001 - 300 000
- 300 001 - 500 000
- 500 001 +

*** Hvor lang er nedbetalingstiden på lånet ditt?**

- 0 - 5 år
- 6 - 10 år
- 11 - 20 år
- 21 - 30 år
- 31 år +

*** Mottar du støtte fra lånekassen?**

- Ja
- Nei

Sparer respondenten «ja» til støtte fra Lånekassen, får han/hun følgende spørsmål:

*** Hvilken type støtte mottar du fra Lånekassen?**

- Kun stipend
- Kun lån
- Lån og stipend

Denne delen omhandler teamet "FORELDRESTØTTE"

*** Mottar du økonomisk støtte fra foreldre/foresatte?**

- Ja
- Nei

Svarer respondenten «ja» til økonomisk støtte fra foreldre/foresatte, får han/hun følgende 3 spørsmål:

*** Hvor ofte mottar du støtte?**

- Hver uke
- Hver måned
- Annen hver måned
- Hvert halvår
- Årlig

*** Hvor mye mottar du i støtte hver gang?**

- 0-500
- 501 - 1500
- 1501 - 3000
- 3001 +

Her kan du velge flere alternativer

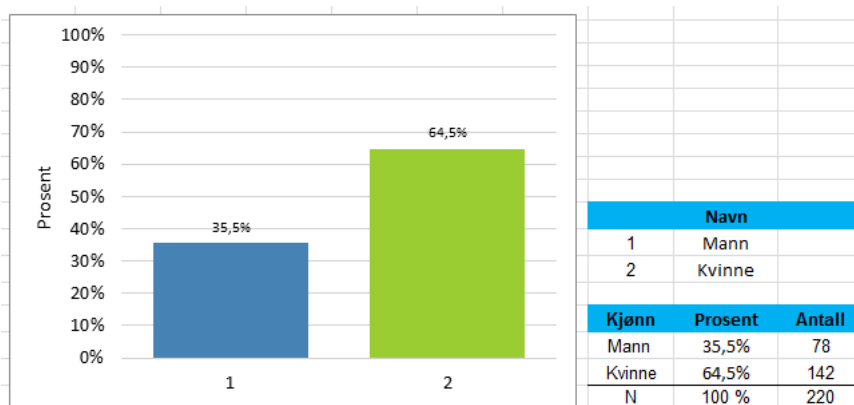
*** Til hvilke formål for du støtte?**

- Faste utgifter
- Uforutsette utgifter
- Sparing
- Nedbetaling av lån
- Andre formål

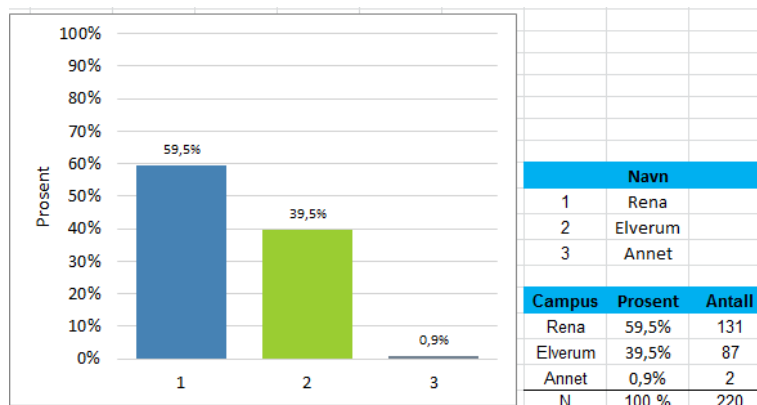
Tusen takk for ditt bidrag!

Vedlegg 2: Generelle bakgrunnsvariabler

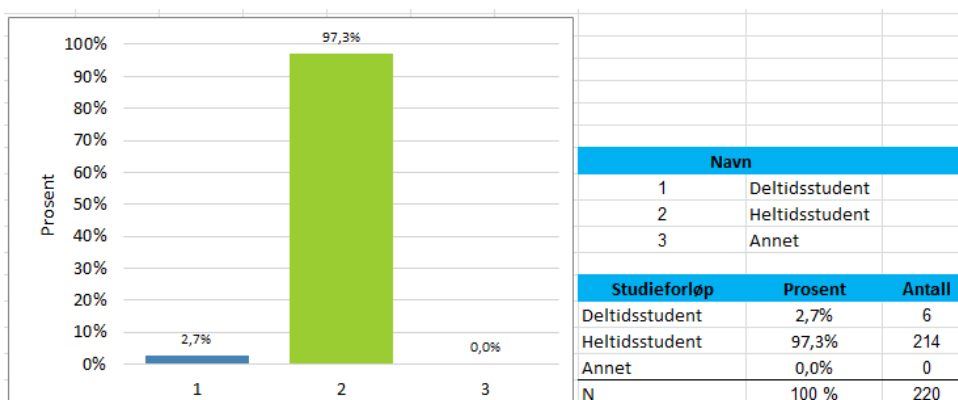
Spørsmål 3: Kjønn

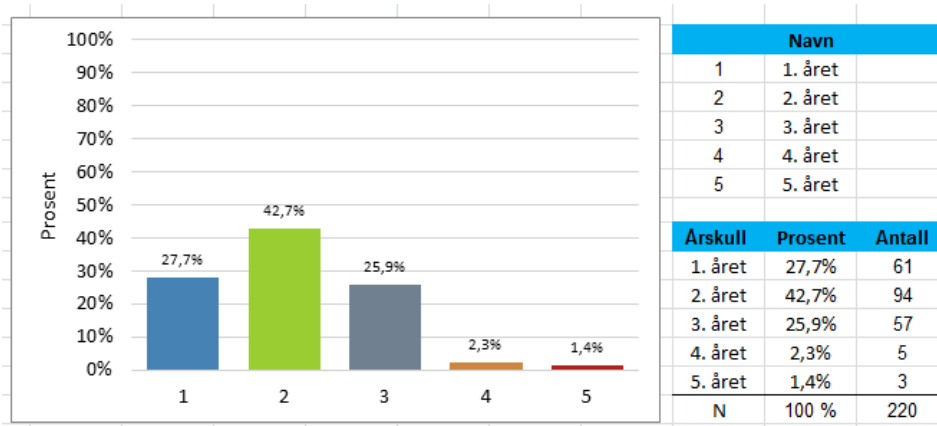
Spørsmål 4: Hvilken Campus er du student ved?

Spørsmål 5: Studieforløp

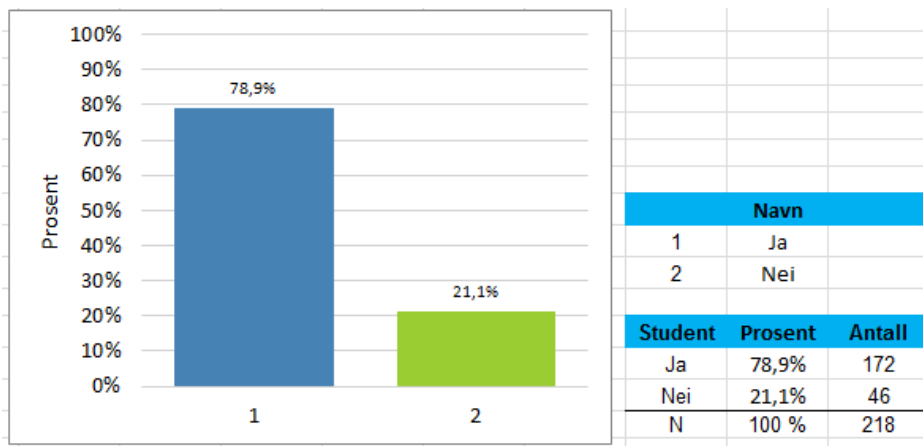

Spørsmål 6: Hvilket år er du på i utdanningsforløpet?

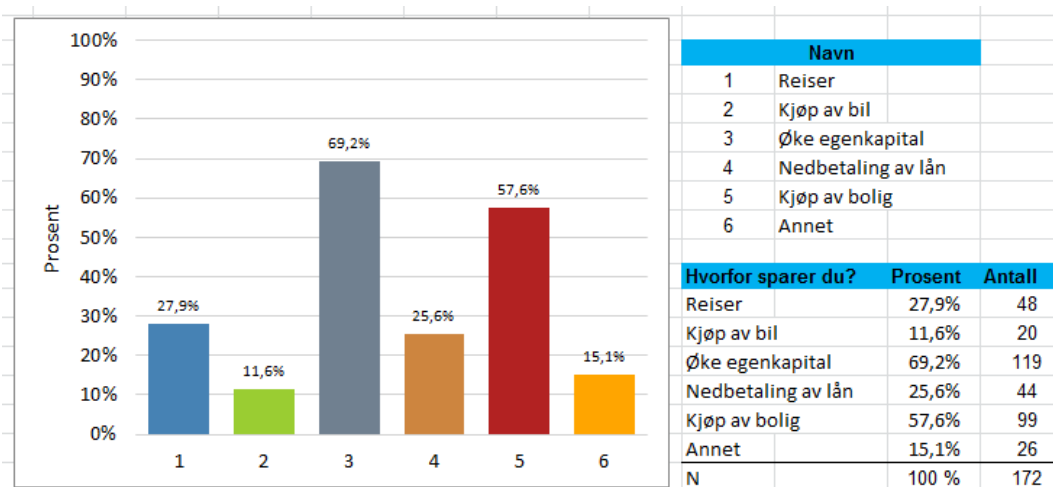

Vedlegg 3: Sparing

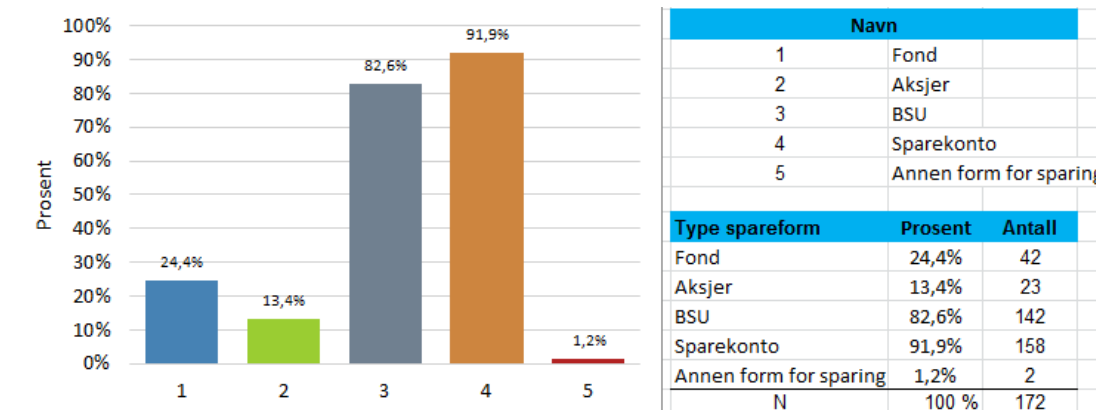
Spørsmål 7: Sparer du?

Spørsmål 9: Hvorfor sparer du til BSU?

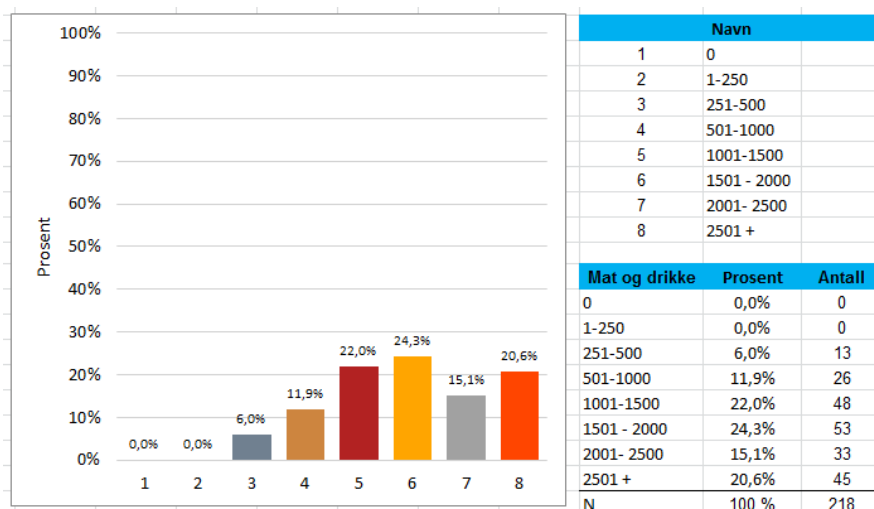
Spørsmål 10: Hvilken type form for sparing har du?

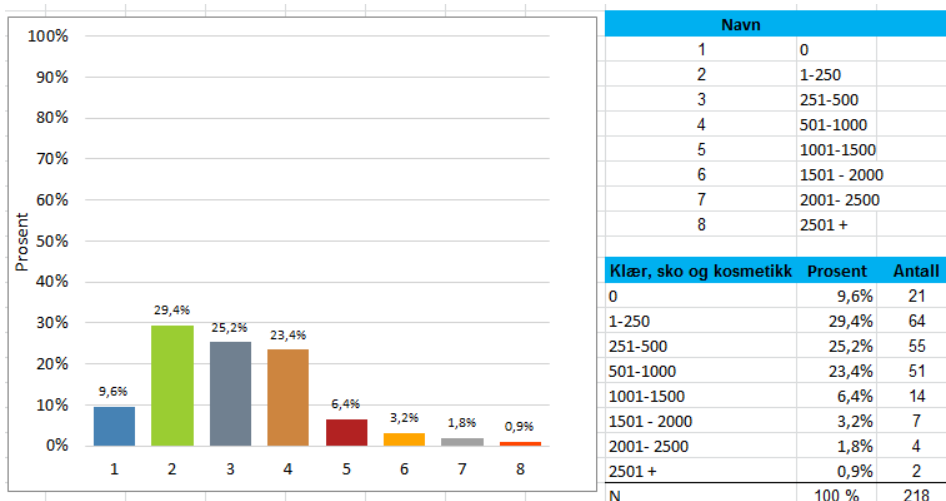
Vedlegg 4: Forbruk

Spørsmål 19: Hvor høyt forbruk har du ca. på følgende utgifter per måned?:

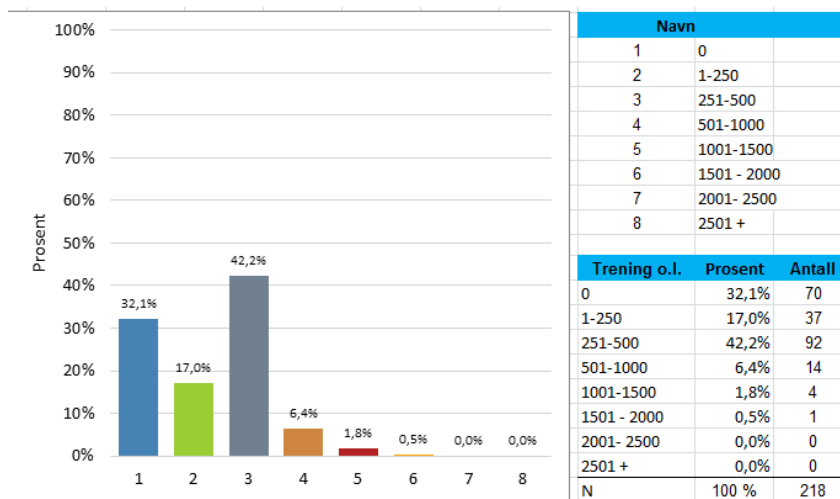
19.1 Mat og drikke:

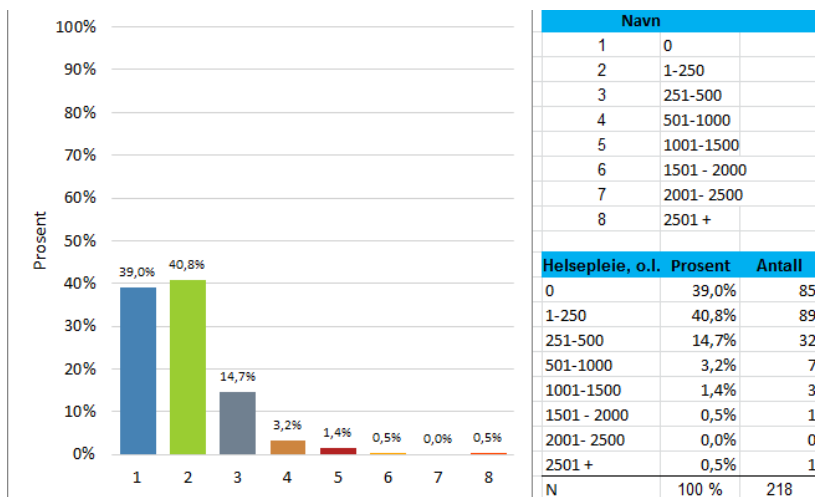
19.2 Klær, sko og kosmetikk:

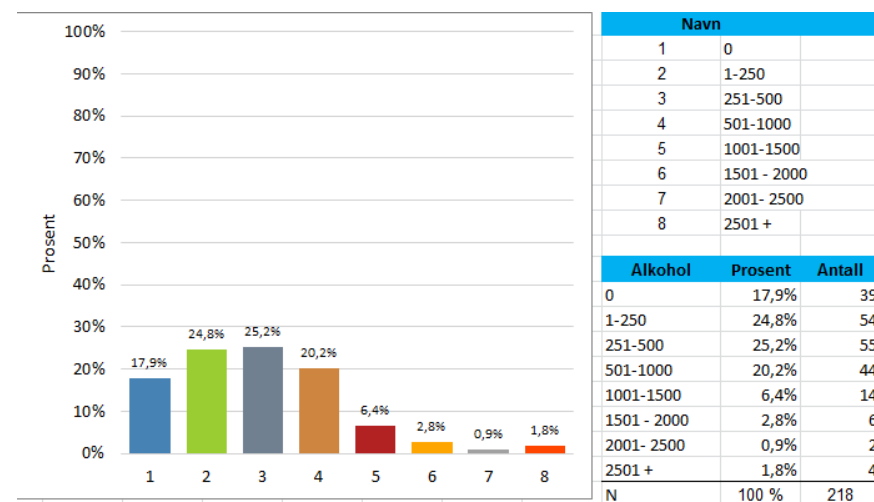
19.3 Trening, o.l.:

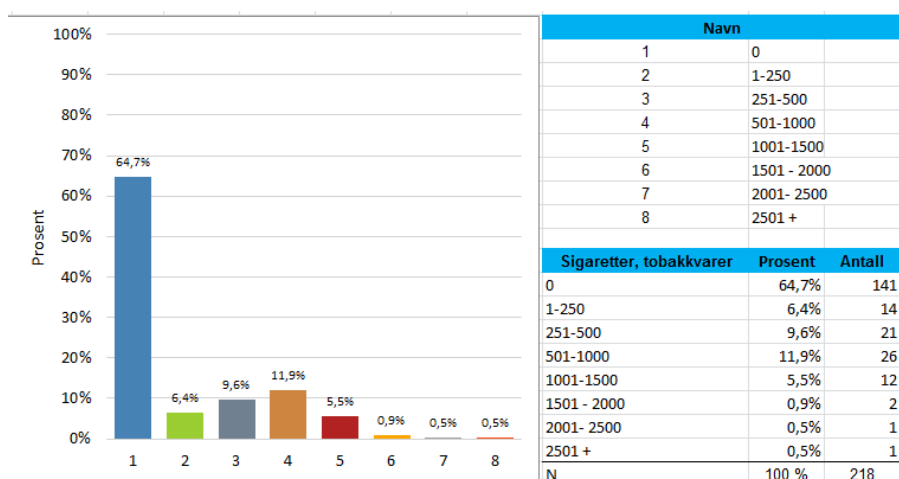
19.4 Helsepleie, o.l.:

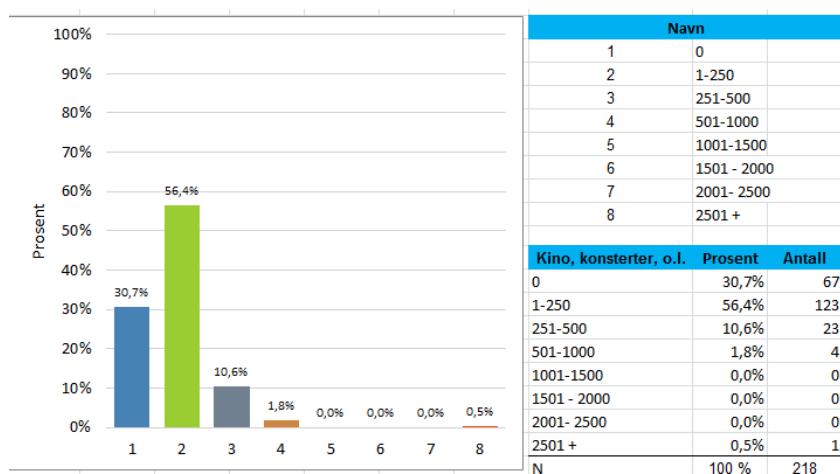
19.5 Alkohol:

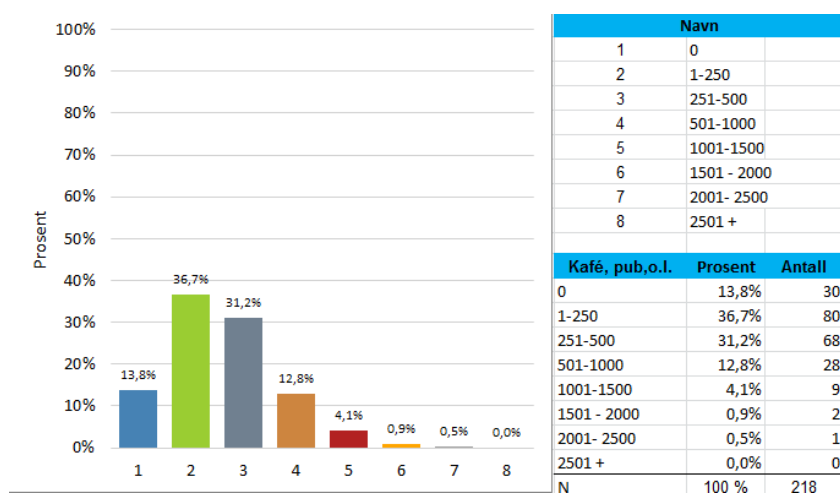
19.6 Sigarett, tobakkvarer:

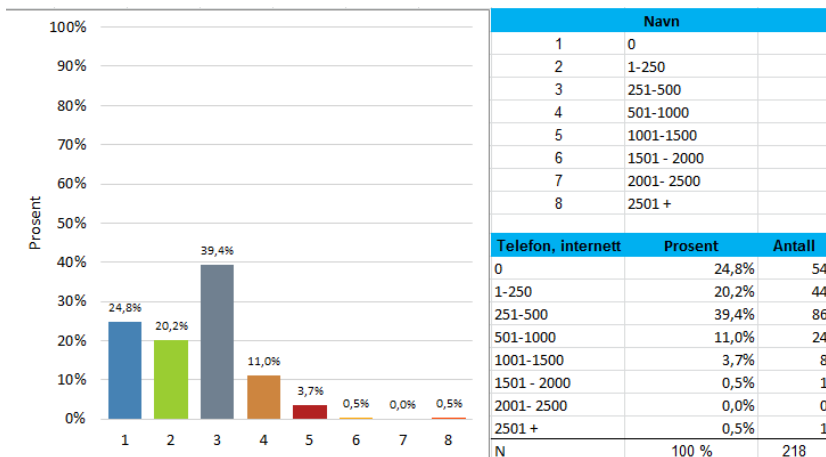
19.7 Kino, restaurant, o.l.:

19.8 Kafé, pub, o.l.:

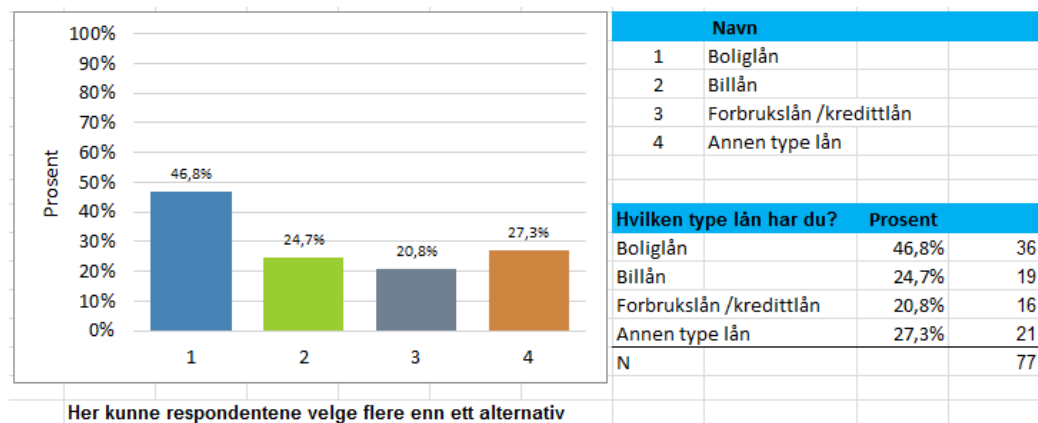

19.9 Telefon, internett:

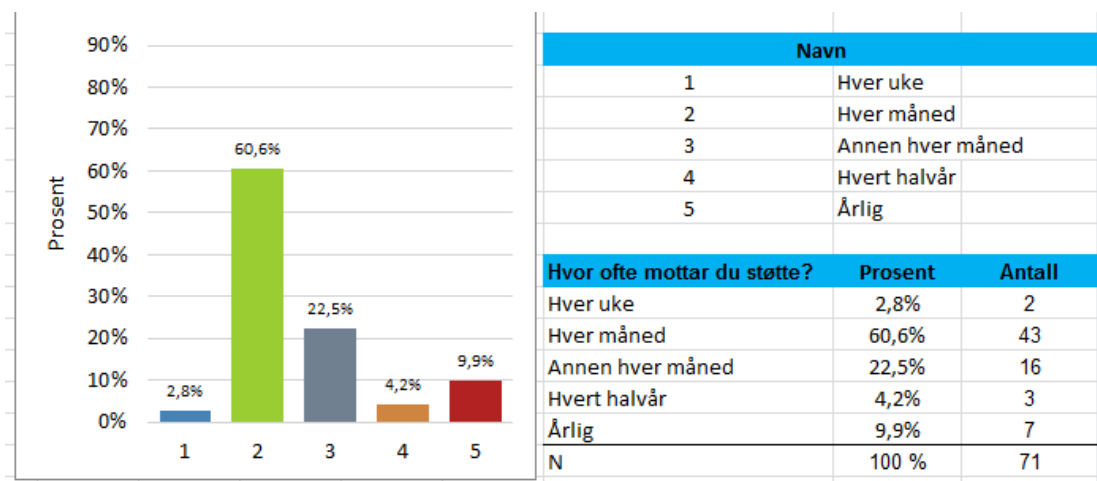
Vedlegg 5: Lån

Spørsmål 31: Hvilken type lån har du?

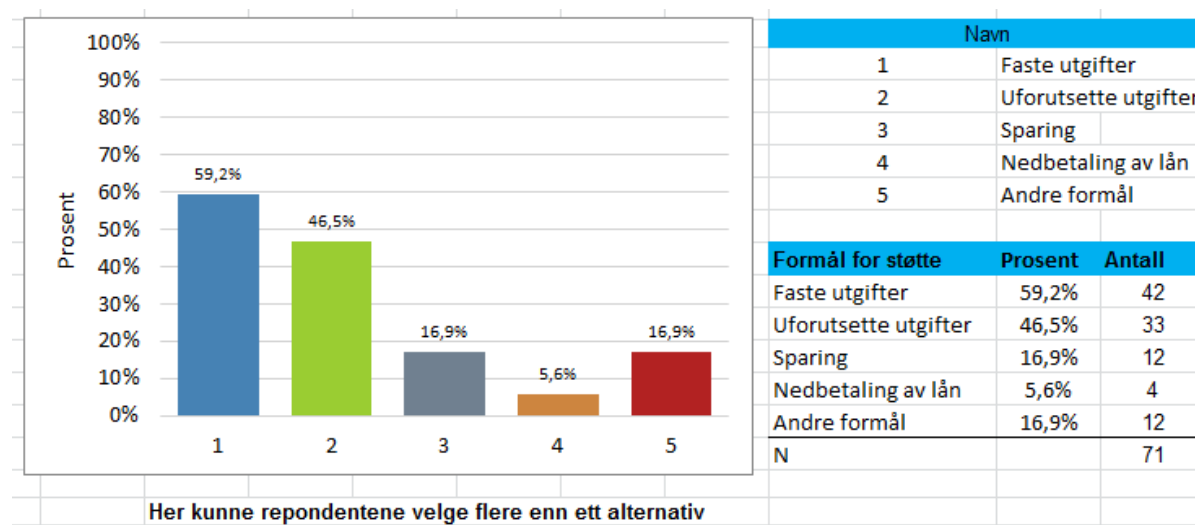

Vedlegg 6: Foreldrestøtte

Spørsmål 37: Hvor ofte mottar du støtte?

Spørsmål 39: Til hvilke formål for du støtte?

Vedlegg 7: Kji-kvadratfordeling

Tabell over kjikvadratfordelingen

Tabellen gir sannsynligheten $P(Z \geq z)$ der Z er kjikvadratfordelt og z er verdier i tabellen. Eksempel: For kjikvadratfordelingen med 7 frihetsgrader has: $P(Z \geq 14.07) = 0.05$

Frihetsgrader	Sannsynlighet for å overstige angitt grense			
	0.10	0.05	0.025	0.01
1	2.71	3.84	5.02	6.63
2	4.61	5.99	7.38	9.21
3	6.25	7.81	9.35	11.34
4	7.78	9.49	11.14	13.28
5	9.24	11.07	12.83	15.09
6	10.64	12.59	14.45	16.81
7	12.02	14.07	16.01	18.48
8	13.36	15.51	17.53	20.09
9	14.68	16.92	19.02	21.67
10	15.99	18.31	20.48	23.21
11	17.28	19.68	21.92	24.72
12	18.55	21.03	23.34	26.22
13	19.81	22.36	24.74	27.69
14	21.06	23.68	26.12	29.14
15	22.31	25.00	27.49	30.58
16	23.54	26.30	28.85	32.00
17	24.77	27.59	30.19	33.41
18	25.99	28.87	31.53	34.81
19	27.20	30.14	32.85	36.19
20	28.41	31.41	34.17	37.57